

mama

JAARVERSLAG 2010

INHOUD

Introductie	3
Jaarkalender	5
Programma	6
Talentontwikkeling	16
Communicatie	20
Overzicht persartikelen	22
Prestaties en publieksbereik	26
Organisatie	29
Huisvesting	31
Financieel resultaat	32
Algemene gegevens	34
Dank	35

Introductie

Voor u ligt het jaarverslag 2010 van MAMA, met informatie over het programma, het publieksbereik, de organisatie, en het financiële resultaat. 2010 was het tweede jaar in de periode van Seizing Glocal, het meerjarenbeleidsplan 2009–2012 van Showroom MAMA [stichting Public Art Squad]. In dit beleidsplan stelt MAMA zich de volgende opdracht:

- Het niveau van het aantal activiteiten handhaven;
- Investeren in kwaliteit: toonaangevende activiteiten en scherpte in het programma in relatie tot de actualiteit;
- Intensiveren van het contact met het publiek.

MAMA maakt haar programma in de eerste plaats vanuit de persoonlijke gedrevenheid en nieuwsgierigheid van haar overwegend jonge medewerkers, die zich met de hedendaagse beeldcultuur verstaan. MAMA's inhoudelijke zelfvertrouwen vloeit vooral voort uit het doorvoeren van principes van co-creatie en co-initiatie in het ontwikkelen en realiseren van het programma, waarbij staf, de jonge vrijwilligers [Rookies] en externe deskundigen en inspirators samenwerken. Het jaar 2010 stond voor MAMA vooral in het teken van samenwerking, intern en extern, de kwaliteit van het programma en het contact met het publiek.

Waar de contouren van het programma 2010 nog voor een belangrijk deel uit de koker van voorganger Nous Faes kwamen, was 2010 het eerste jaar waarin Ariadne Urlus als directeur haar stempel kon drukken op de organisatie en de bedrijfsvoering. 2010 stond daarmee ook in het teken van ontwikkelingen met een wat langere aanlooptijd waarvan de resultaten pas in of zelfs na 2011 zichtbaar worden. Achter de schermen werd gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe website, die in 2011 een centrale rol gaat spelen in de communicatie van MAMA en bovendien een extra presentatieplatform biedt. In 2011 zal MAMA zich ook weer manifesteren in het buitenland. Voorbereidingen hiervoor zijn getroffen in 2010. Zo zijn interessante projecten bekostigd met de Kunstverein Hamburg en Leto Galeria in Warschau. Ook werden voorbereidingen getroffen om in 2011 de langgewenste werkplaats/workshopruimte te kunnen betrekken en naar alle waarschijnlijkheid MAMA 'op Zuid' zal brengen.

MAMA ontwikkelde in 2010 een scherp en zichtbaar programma, langs de inhoudelijke lijnen die geschetst worden in Seizing Glocal: *Black Strata*, *Culture of Darkness*, *How Cute* en *Trashiness*. Deze lijnen verwijzen naar een aantal tendensen en veranderingen in de actuele maatschappij, en worden vertaald in concrete tentoonstellingen, projecten en andere presentatievormen. Het denken en programmeren in termen van deze thema's geeft richting aan de manier waarop de projecten beoordeeld en begrepen kunnen worden. De thema's vormen ook een verbinding tussen de projecten, verschillende doelgroepen en de actualiteit. Door de langere looptijd van de thema's wordt het mogelijk om meerdere "hypothesen" in diverse vormen en op verschillende dragers en locaties te onderzoeken, waardoor gaandeweg verdieping ontstaat en ook op langere termijn betrokkenheid van publiek en participanten mogelijk wordt.

De beleidsthema's geven richting aan de inhoud van het programma, maar de vorm waarin en plaats waarop de projecten worden aangeboden speelt daarin ook een belangrijke rol. Naast de tentoonstelling als vorm wordt steeds vaker gekozen voor een gelaagd aanbod in verschillende dragers en minder traditionele platformen (bijvoorbeeld masterclass, publicatie, poster, workshop, filmavond, stickers, enzovoort), verschillend ook in duur en bereik en gericht op steeds een net iets andere doelgroep. Naast de Showroom manifesteerde MAMA zich in 2010 weer meer nadrukkelijk in de openbare ruimte en was zij te gast bij andere instellingen. Hierdoor bereikten wij ook weer nieuw publiek en verdieping in het programma.

Hoewel MAMA zich in 2010 niet "fysiek" presenteerde in het buitenland, kreeg het programma een nadrukkelijk internationaal georiënteerde invulling. Alle projecten kwamen tot stand met een mix van Nederlandse en internationale kunstenaars. Bij de invulling van projecten wordt specifiek gekeken naar de relatie tussen lokale tendensen, en internationale varianten of invullingen daarvan, en vice versa, hoe internationale tendensen terugkomen in een locale gedaante of interesse. Naast de thema's functioneren binnen het programma "ankers", kunstenaars of culturele makers met symbolische waarde. Vaak, maar niet altijd, van een eerdere generatie, die geconfronteerd worden met makers van nu.

Een anker kan met een sleutelwerk in een tentoonstelling gepresenteerd worden, of een inspiratiebron zijn in de vorm van een masterclass of lezing. In 2010 was Emory Douglas een dergelijk anker binnen het thema Black Strata.

Ook in kwantitatieve zin was 2010 een goed jaar; er zijn veel en ook veelsoortige projecten gerealiseerd, die veel publiek trokken en aandacht kregen. Het grotere aantal prestaties in 2010 komt ook door de intensivering en verdere doorontwikkeling van het Rookies traject, zoals wordt toegelicht in de paragraaf Talentontwikkeling. In 2010 zijn in totaal 17 producties gerealiseerd. Zeven producties hiervan betreffen tentoonstellingen, vijf in de Showroom, twee op locatie in Rotterdam. De overige producties zijn masterclasses, lezingen, educatief aanbod en talentontwikkelingstrajecten.

Niet alleen het aantal producties oversteeg de verwachtingen, dit geldt ook voor het publieksbereik. In totaal kwamen in 2010 19.553 mensen direct in aanraking met het programma, ruim boven de geplande 16.000, en ook meer dan de 17.418 in 2009. Door aansluiting te zoeken met andere partijen en events, zoals het festival De Wereld van Witte de With, maar ook de samenwerkingen met De Kapsalon op Zuid en het Hip-hophuis bereikten wij in 2010 een deels nieuw publiek, breder en gevarieerder dan het vaste MAMA publiek. We hopen deze aanpak ook in de toekomst te bestendigen en uit te breiden.

MAMA is een van de weinige instellingen (in Nederland) op het gebied van professionele beeldende kunst die jongeren vanaf 15-16 jaar binnen de organisatie ruimte geeft om te leren en oefenen in de praktijk. Dit beleid is geformaliseerd in de speciale leer-werk en talentontwikkelingstrajecten MAMA Rookies en (voor Rookies met curator ambities) Rookies MA. Naast werving en selectie en inhoudelijke co-creatie waren in 2010 overdracht en borging van kennis belangrijke speerpunten van het Rookies traject. Rookies werden in 2010 inhoudelijk betrokken bij de invulling van het programma, door een aantal events in co-creatie met een projectleider te ontwikkelen, waaronder de Raamprojecten, die plaatsvinden in de opbouwperiode tussen tentoonstellingen in.

Het volle programma van 2010 tekent ook de dadendrang van het vernieuwde team en de inspirerende kracht van het beleidsplan 2009-2012. De verbeterde continuïteit met betrekking tot de bedrijfsvoering ligt hieraan mede ten grondslag en is grotendeels toe te schrijven aan de opname in de Basisinfrastructuur van het Ministerie van OCW.

Het grote aantal prestaties vertaalde zich ook in aanvullende fondsenwerving, die zeer succesvol is verlopen in 2010. MAMA ontving voor haar talentontwikkelingstrajecten ondersteuning van SNSfondsen en VSB fondsen. *Reclaiming the Street* werd ondersteund door het Stimuleringsfonds voor Architectuur. Voor *(I Can) Feel the Pulse* van de Gemeente Rotterdam, Diens Kunst en Cultuur. Ook zijn projectsubsidies of bijdragen in de kosten ontvangen van het CBK Rotterdam, St. Bevordering Volkskracht, het Forum Democratische Ontwikkeling, en Stichting De Loodsen.

Vanuit een dergelijk gunstige basis werd in 2010 de ingezette inhoudelijke koers voortgezet en werd invulling gegeven aan de rode draden uit het beleidsplan.

Tot ziens in MAMA

Jaarkalender

Don't Worry, Be Happy

Tentoonstelling 22 januari – 7 maart

Geef je stem kleur, kom stemmen bij MAMA!

Publieksevenement 3 maart

Museumnacht

6 maart

Raamproject I

8 – 24 maart

Muddguts Meets Homebase

Tentoonstelling 26 maart – 9 mei

Je Ne Regrette Rien

Muddguts Party 26 maart

Raamproject II

18 mei – 2 juni

Reclaiming the Street

Wedstrijd en tentoonstelling 13 juni – 25 juli

Etcétera...

Tentoonstelling 5 juni – 8 augustus

Raamproject III

10 augustus – 26 augustus

(I Can) Feel the Pulse

Tentoonstelling 27 augustus – 10 oktober

(I Can) Feel the Pulse

Debat en lezing Emory Douglas 24 september

Emory Douglas

Masterclass 16 en 23 – 26 september

Brothers in Arms

Performance Festival Wereld van Witte de With 10, 11, 12 september

Revolution In Our (life)Time

Tentoonstelling en filmprogramma 21 november – 18 december

Raamproject IV

12 – 28 oktober

2208 (Or How I Missed the End of the World)

Tentoonstelling 30 oktober 2010 – 24 december 2010

Educatieproject 2208

November

Programma

Don't Worry, Be Happy

Tentoonstelling

Datum: 22 januari – 7 maart

Deelnemende kunstenaars: Abner Preis (IL/USA), AIDS-3D (USA), Asgar/Gabriel (IR/AT), Constant Dullaart (NL), Friends WithYou (USA), Jeff Soto (USA), Marijke Appelman (NL), Merijn Hos (NL), Ola Vasiljeva (LV), Petra Cortright (USA), Rafael Rozendaal (NL), Remco Torenbosch (NL), Richard Colman (USA), Wayne Horse (DE)

Curator: Gerben Willers

THEMA: CULTURE OF DARKNESS

Bezoekersaantal: 1678

MAMA startte 2010 met een (ook qua bezoekersaantallen!) zeer succesvolle groepstentoonstelling over de regenboog. De regenboog is een universeel symbool van hoop, geluk en vrijheid en was daarom ook zeer aansprekend voor een grote groep, jonge, mensen. In de tentoonstelling was het werk opgenomen van twee jonge aan de Willem de Kooning afgestudeerde kunstenaars, Marijke Appelman en Remco Torenbosch. Hun werk werd aangevuld met een (inter-)nationale selectie vooraanstaande (street) artists, In *Don't Worry Be Happy* was het werk van veertien kunstenaars te zien. Werk van de Amerikaanse West-Coast iconen Jeff Soto en Richard Colman was voor het eerst in Nederland te zien. Veel werk werd speciaal voor deze show gemaakt door o.a. Wayne Horse, Merijn Hos, Ola Vasiljeva, Marijke Appelman en Abner Preis. Grote publiekstrekker was Abner Preis' *Wet Sunday Morning Vagina*, een grote installatie van waar bezoekers in konden kruipen om naar een verhaal te luisteren over een wel heel prettige manier van wakker worden op de zondagochtend.

De tentoonstelling was gebaseerd op het feit dat een grote groep mensen de regenboog claimen als symbool van hun idealen. JEHOVA's getuigen hebben bijvoorbeeld een regenboogvlag met het opschrift 'Hoop doet leven' in de tuin staan, denk aan het schip de *Rainbow Warrior* van Greenpeace, Zuid-Afrika noemt zich *Rainbow Nation* en de homobeweging claimt de regenboog als internationaal verbindend symbool. De zoektocht naar de voet van de regenboog (gelijkheid, geluk, vrijheid) blijft dan ook eeuwig actueel. De tentoonstelling, en daarmee de regenboog, kreeg echter een zwart randje in MAMA, wat de titel ook laat zien; veel hedendaagse kunstenaars herintroduceren dit

symbool namelijk op een ironische, haast cynische manier.

In de tentoonstelling vonden twee publieks-events plaats, die ook een groot en nieuw publiek naar de Showroom brachten: de gemeenteraadsverkiezingen (MAMA functioneerde als stemlokaal onder de titel *Geef je stem kleur: Kom stemmen bij MAMA*) en de drukke museumnacht.

Geef je stem kleur, kom stemmen bij MAMA!

Publieksevenement

Datum: 3 maart

Vormgever/curator: Marieke de Rooij

THEMA: CULTURE OF DARKNESS

Bezoekersaantal [stemmers]: 1227

Het project *Geef je stem kleur: kom stemmen bij MAMA!* had als doelstelling om van het stemmen (in dit geval voor de Gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart 2010) weer een actieve en maatschappelijk bindende gebeurtenis te maken die veel mensen aanspreekt. Om dit te bewerkstelligen zette MAMA tijdens en rond de Gemeenteraadsverkiezingen drie op maat gesneden onderdelen in, waarin kunstenaars, jongeren (vrijwilligers) en de stemmers samenwerkten aan de creatie van een nieuwe stemomgeving:

- de Showroom van MAMA werd ingericht als stemlokaal voor de wijk Cool in de speciale setting van de tentoonstelling *Don't Worry Be Happy*;
- MAMA's jonge vrijwilligers (Rookies) portretteerden de stemmers in de Showroom, maar ook op vijf andere stemlocaties. De portretten werden na de verkiezingen gedurende twee weken in de etalages van de Showroom gepresenteerd;
- een (bescheiden) mediacampagne gaf een positieve twist aan de over het algemeen kleurloze ervaring van het uitbrengen van je stem.

MAMA's showroom (Witte de Withstraat 29-31) was 3 maart jl. officieel stemlokaal voor de gemeenteraadsverkiezingen voor de wijk Cool, waar 2000 stemgerechtigden wonen. In totaal hebben deze dag 1227 mensen een geldige stem uitgebracht bij MAMA. Onder leiding van oud-Rookie MA Marieke de Rooij werd in samenwerking met grafisch ontwerp bureau Pingpong design, kunstenaar Helmut Smits, fotograaf Ari Versluis en onze jonge Rookies (vrijwil-

ligers van 16-25jr.) een nieuwe en activerende stemomgeving gecreëerd.

De stemhokjes, geïntegreerd in de tentoonstelling *Don't Worry, Be Happy*, waren stiekem in een nieuw jasje gestoken, er kon letterlijk kleur gegeven worden aan de eigen politieke voorkeur in de fantasierijke verkiezingskleurkrant van ping-pong design; er was een kinderhoekje toegevoegd om de omgeving van het stemlokaal nog meer uitnodigend te maken. Chef stembureau en medewerkers waren zeer te spreken over het event *Kom Stemmen bij MAMA*, en vooral de stemmers zelf genoten.

We waren graag bij de landelijke verkiezingen in juni weer stemlokaal geworden, maar door de aangescherpte eisen m.b.t. de stemomgeving na de onregelmatigheden, was dit niet haalbaar. Toch weer Gare Gymzaal voor de wijk Cool.

Geef je stem kleur, kom stemmen bij MAMA!

Publicatie/Editie

Oplage 5000

Speciaal voor *Geef je stem kleur, kom stemmen bij MAMA!* maakte ping-pong design een verkiezingskleurkrant, in een oplage van 5000. Een mooi vormgegeven krant waarin alle kopstukken uit de Rotterdamse gemeentepolitiek als kleurplaat waren opgenomen. De krant werd huis-aan-huis verspreid in de wijk Cool en via de vaste verspreidingspunten van MAMA.

Kom Stemmen bij MAMA werd ondersteund door het Forum voor Democratische Ontwikkeling.

Raamproject I

Geef je Stem Kleur, kom stemmen bij MAMA!

Datum: 8 – 24 maart

Projectleiders: Marieke de Rooij, Margriet Brouwer, Ari Versluis (master),

Deelnemende Rookies: Aline Yntema, Benjamin Li, Kyra de Boer, Anne Groenewegen, Christiane van de Weg, Rianne Verweij, Sanne Helbers, Andrea Fitskie, Iris Schuttevaer, Sjoerd Schunseelaar, Erik Lumbela en Sara van Woerden.

Deelnemende stemmers: 266

Tijdens de Gemeenteraadsverkiezingen op 3 maart zijn in de Showroom en op een aantal andere stemlocaties in Rotterdam door de Rookies (MAMA's jonge vrijwilligers) portretten gemaakt van de stemmers. Deze foto's resulteerden in een divers beeld van de 'Rotterdamse' stemmer. De portretten, 266 in totaal, werden vertoond in de ramen van MAMA van maandag 8 maart tot donderdag 25 maart 2010, en waren hiermee tevens de eerste invulling van de serie

Raamprojecten. Raamprojecten zijn presentaties in de etalages van MAMA tijdens de ombouwperiodes tussen tentoonstellingen in, die worden gecreëerd door wisselende teams Rookies (zie ook de paragraaf Talentontwikkeling).

Voorafgaande aan het project kregen de Rookies een intensieve masterclass van fotograaf Ari Versluis, die samen met Elly Uyttenbroek fotografenduo Exactitudes® vormt. Tijdens de masterclass leerden de Rookies hoe zij mensen in een openbare ruimte goed kunnen benaderen en leerden zij de fijne kneepjes van portretteren. De Rookies kregen enthousiaste reacties van de kiezers, veel wilden meewerken en geportretteerd worden en ook de artistieke resultaten waren boven verwachting.

Stemlocaties naast MAMA waar portretten gemaakt zijn: Voetbalvereniging Sparta, Bibliotheek Bloemhof, Deelgemeente Kralingen Crooswijk, Wijkaccomodatatie Spiekman en INHolland.

Na 25 maart konden portretten opgehaald worden door de gefotografeerde stemmers als een persoonlijk souvenir van deze belangrijke dag. Ongeveer de helft van de geportretteerden heeft dit ook gedaan.

Museumnacht

Datum: 6 maart

Projectleider: Gerben Willers, Zanza Loupias
Kunstenaars: De Dogs of Shame (Abner Preis, Boghe, Morkey en Wayne Horse) en vrienden (Merijn Hos, ModArt, Whystyle), London Police
Bezoekersaantal: 3786

Tijdens de museumnacht 2010 presenteerde MAMA de Dogs of Shame, een gelegenheids hiphopformatie van Abner Preis en Willehad Eilers (aka Wayne Horse), aangevuld met wisselende crewleden en vrienden. Dogs of Shame is inmiddels "wereldberoemd" en heeft ook Museumnacht 2011 van Showroom MAMA en het RO-Theater opgeluisterd, maar ontstond tijdens de opening van *Don't Worry, Be Happy*, waar zij voor het eerst in deze setting en met dit 'verhaal' optraden. De Dogs of Shame en vrienden verzorgden een avond vol performance, gebaseerd op verhalen, spel, muziek en plezier. Het publiek werd uitgenodigd om een verhaal te verzinnen voor de "crew" dat zij vervolgens live tekenden en navertelden, op hun karakteristieke over de top chaotische stijl.

Voorafgaand aan het optreden van de Dogs of Shame organiseerden Abner Preis, Wayne Horse en de London Police een boekenavond, met boeken en edities te ruil en te koop van de leden van de Dogs en de vrienden. In de showroom was de tentoonstelling *Don't Worry, Be Happy* voor de laatste keer te bekijken en de mensen profiteerden massaal van deze gelegenheid. MAMA won *bijna* de Museumnacht publieksprijs voor dit feestelijke event.

Muddguts Meets Homepage

Tentoonstelling

Datum: 26 maart – 9 mei

Kunstenaars: Barry McGee (USA), Boudewijn Bollmann (NL), Chris Lux (USA), Josh Lazcano (USA), Kirsten Wilink (NL/DE), Mark Cross (USA), Matthew Bajda (USA), Michelle-Aimée van Tongerloo (NL), Patrick Griffin (USA), Sandy Kim (USA), Stefan Simikich (USA)

Curatoren Muddguts: Stefan Simikich & Mark Cross

Curator Homepage: Karin de Wild

THEMA: TRASHINESS

Bezoekersaantal: 858

De tentoonstelling *Muddguts meets Homepage* bracht twee werelden samen onder het dak van de Showroom; de West-Coast van Amerika (San Francisco area) ontmoette er de jongste generatie Nederlandse fotografen. Het was een onderzoek naar jongerencultuur in relatie tot het verschijnsel Gutterculture, een obscure nauwelijks definieerbare vorm van tegencultuur 'on the fringe' die spot met (de regels van) de goede smaak. In Nederland is het uit Canada afkomstige en onder jongeren populaire blad *Vice* bekend podium van een aan Gutterculture gerelateerd genre fotografie. Welbekende internationale exponenten zijn Terry Richardson, Ryan McGinley en Richard Kern. De fotografiekeuze is in sterke mate bepalend voor het imago van het blad als controversieel en geldt voor velen in haar ironie als reactionair, racistisch en sexistisch.

MAMA presenteerde een tentoonstelling waarin de overeenkomsten en tegenstellingen tussen de rauwe fotografie van het Amerikaanse fotoblog Muddguts contrasteerde met het werk van de jonge Nederlandse kunstenaars Boudewijn Bollmann, Michelle-Aimée van Tongerloo en Kirsten Wilink. Waar in het werk van *Muddguts* de persoonlijke leefwereld van de fotografen en randfiguren van de Amerikaanse samenleving naar voren kwamen, was in de Nederlandse fotografie een meer onderzoekende houding te zien. Tegelijkertijd lag zowel bij *Muddguts* als

Homepage de focus op de buitengewone fenomenen van het alledaagse leven. Alledaagse situaties met een humoristische ondertoon gaven een uitzonderlijke, soms controversiële, blik op de realiteit.

De snapshotachtige fotografie van *Muddguts* speelt met het gebrek aan logica en breekt met het verlangen naar vooruitgang. Titelbordjes ontbreken, de curatoren Stefan Simikich en Marc Cross toonden zichzelf en de andere kunstenaars als anoniem onderdeel van het collectief. Ook de *Homepage* kunstenaars nemen de wereld met een onbevooroordeelde en vrije blik in zich op. Dit week af van de meer gangbare conceptuele benadering in de huidige Nederlandse fotografie. Het Nederlandse werk in *Muddguts Meets Homepage* begaf zich in de fotografische traditie van grote voorgangers als Ed van der Elsken of Joel Meyerowitz.

In *Muddguts Meets Homepage* was er extra aandacht voor twee fotopublicaties. In MAMA werd exclusief het Amerikaanse tijdschrift *Hamburger Eyes Photo Periodical* verkocht. Boudewijn Bollmann maakte speciaal voor *Muddguts Meets Homepage* een nieuwe editie van zijn fotomagazine *Twisted Streets* waarin hij zijn blik op Rotterdam wierp.

Het Muddguts gedeelte van de tentoonstelling werd samengesteld door Stefan Simikich en Mark Cross. Stefan Simikich is fotograaf en mede oprichter van het fototijdschrift *Hamburger Eyes Photo Periodical*. Mark Cross (aka mark markmarkaka cake) is kunstenaar en uitgever van het *Muddguts*-zine.

Homepage werd samengesteld door Karin de Wild i.s.m. Otto Snoek. Otto Snoek begeleidde tevens Michelle-Aimée van Tongerloo in de aanloop van deze tentoonstelling.

Je Ne Regrette Rien

Muddguts Party

Datum: 26 maart

Locatie: Gay Palace

Organisator: Charlie Dronkers, met assistentie van Zanza Loupias

Line-up: Double Trouble, Fabio, de bond voor wilde dansers, NKOTB, Joe Kisser, Nina Boas, erotic horrors, Dj Frenkie, Bonie, Roeland, Dj Charlie, Dj Tako, bellydancing, BLISS

Bezoekersaantal: 530

Parties zijn voor MAMA traditiegetrouw een goede manier om een jong en cultureel minded publiek aan zich te binden, dat (nog) niet per definitie geïnteresseerd is in beeldende kunst.

Ook als platform voor performancekunst of interdisciplinaire projecten is de party een interessante vorm, waar zeker ook in de toekomst op gezette tijden gebruik van wordt gemaakt. *Je Ne Regrette Rien* was de afterparty van de opening van Muddguts Meets Homebase en eveneens de mogelijkheid om afscheid te nemen van Nous Faes als directrice van MAMA. Traditioneel komt er op de MAMA feesten veel nieuw publiek af; in dit geval was er vooral een grote groep mensen aanwezig die afscheid wilde nemen van Nous, die in de jaren daarvoor veel mensen aan zich wist te binden. De avond werd georganiseerd door Charlie Dronkers, gastcurator van MAMA voor *(I Can) Feel the Pulse*. Zanza Loupias was verantwoordelijk voor de productie. Het was een drukbezochte avond, met spetterende performances en goede DJ's.

Raamproject II

Datum: 18 mei – 2 juni

Kunstenaars: Margueritte Krüger, Erik Lumbela, Nikki Oosterveen, Milos Trakilovic, Sara van Woerden

Coördinatie: Karin Arink (WDK), Margriet Brouwer (MAMA), Erik Lumbela (MAMA Rookie), Sara van Woerden (MAMA Rookie)

Tijdens de voorbereiding van de tentoonstelling *Etcétera...* hebben vijf studenten van de Willem de Kooning Academie werk gemaakt voor de ramen van MAMA. De deelnemende kunstenaars onderzochten de functie van een raam, de tijdelijkheid van het project en de (on-) zichtbaarheid van MAMA tijdens een ombouwperiode. Elke deelnemer deed dit op een eigen manier, in vorm variërend van installatie tot tekst. Rookies Erik Lumbela (Valkenswaard, '85) en Sara van Woerden (Rotterdam, '86) traden op als junior curatoren.

Erik en Sara studeerden in 2010 beide autonome beeldende kunst aan de Willem de Kooning Academie, inmiddels studeren zij aan het HISK te Gent, vanwaar zij nog steeds betrokken zijn bij MAMA, en voor MAMA interessante ontwikkelingen en contacten in Gent in de gaten houden.

Reclaiming the Street

Wedstrijd en tentoonstelling

Datum: wedstrijd vanaf maart 2010; presentatie 13 juni – 25 juli 2010

Locatie: ROT(T)TERDAM/Roodkapje, Meent

Projectleider: Kim Bouvy

ANKER STRAAT / STADSBEWONERS

Deelnemers: 85

Bezoekersaantal: 2500

Het programma van MAMA staat in een lange traditie van subculturen en tegenculturen, die nu eens de voorhoede van een nieuwe kunststroming blijken te zijn, dan weer een schuilplaats bieden aan groepen en individuen die om welke reden dan ook buiten de hoofdstroom van de samenleving vallen, en vrijwel altijd een illustratie zijn van de tijdsgeest. Met het langlopende en multimediale project *Endless City* (vanaf zomer 2009) toonde MAMA hoe zij zich niet alleen richt op nieuwe tendensen, maar ook haar binding houdt met de skatecultuur, die zij in het verleden op de voet volgde.

Endless City onderzocht de relatie tussen skatecultuur, de publieke ruimte en (beeldende) kunst. In 2010 werd het (voorlopig) laatste onderdeel van *Endless City* ontwikkeld en gerealiseerd, de ideeënwedstrijd *Reclaiming the Street*, met presentatie. De publicatie volgt in het voorjaar van 2011.

Met de ideeënwedstrijd *Reclaiming the Street* vroeg MAMA om ideeën en ontwerpen voor een object of aanpassing van de stedelijke openbare ruimte dat uitnodigt tot een speelse manier van gebruik, gebaseerd op de skateboardcultuur. Met de wedstrijd wilden wij een brug slaan tussen verschillende gebruikers van de openbare ruimte, waarbij de skateboardcultuur vanuit de idee van de 'spelende mens' het uitgangspunt vormde. We zochten naar creatieve, niet eerder gerealiseerde ideeën.

Er werd een ervaren extern projectleider met een netwerk en ervaring in de architectuurwereld aangetrokken in de persoon van Kim Bouvy. Zij wist de pitch om te zetten in een groots plan met internationale potentie. Uiteindelijk kregen we meer dan tachtig inzendingen binnen van studenten, kunstenaars, skateboarders en ontwerpers van over de hele wereld. Van 13 juni t/m 25 juli 2010 werden de inzendingen gepresenteerd bij de culturele hotspot ROT(T)TERDAM (voormalig Roodkapje) aan de Meent.

Een vakjury op het gebied van skateboards, beeldende kunst en architectuur bestaande uit Elger Blitz (Carve, voormalig skateboarder), Elma van Boxel (ZUS – Zones Urbaines Sensibles), Dees Linders (Sculpture International Rotterdam), Florian Waldvogel (Kunstverein Hamburg, voormalig skateboarder), Louisa Menke (skateboardster, kunstenaar), en Gyz la Riviere (kunstenaar, vormgever, voormalig skateboarder) nomineerde vier inzendingen. Om het publiek ook nauw te betrekken bij het keuzep proces bepaalde zij de vijfde nominatie: men kon tijdens de presentatie een stem uitbrengen op het favoriete idee of ontwerp.

De genomineerde ontwerpen zijn exemplarisch voor het nationale en internationale succes van *Reclaiming the Street*:

- *Twist and Shout* van Romi Khosla Design Studios, New Delhi, India (Martand Khosla, Romi Khosla, Maulik Bansal, Clarisse Maillot en Naresh Kumar).

- & van Carlos Antonio Ruiz Tapia en Susana Stengele, San Juan Cuautlancingo, Mexico.

- *Red Height Design* van Tefvik Mehmet Aydin en Bahadir Altinkaynak, Ankara, Turkije

- *The Car Crashset/Fun is Awesome* van Marten Koster, Hassel Dekker, Bjorn Eulink en Renee Reijnders, Gouda, Nederland

- *De Badkuip/The Bath tub* van NAUTA architecture & research (Maurizio Scarciglia), Rotterdam, Nederland werd gekozen door het publiek.

Aan de vijf genomineerde teams werd een masterclass aangeboden om het ontwerp te pitch en het idee verder uit te werken tot een realiseerbaar ontwerp. Masters waren: Elger Blitz, Jeroen Everaert (directeur Mothership) en Koen Taselaar (kunstenaar en skateboarder). Er wordt nu (voorjaar 2011) de laatste hand gelegd aan de publicatie, waarin de uitgewerkte genomineerde ontwerpen worden gepresenteerd. Achter de schermen maakt MAMA zich hard om een van de inzendingen van *Reclaiming the Street* uit te voeren in de openbare ruimte van Rotterdam. Wij worden ondersteund in dit streven door de Stichting Doen.

Reclaiming the Street kwam tot stand met de genereuze ondersteuning van het Stimuleringsfonds voor de Architectuur.

Etcétera...

Tentoonstelling

Datum: 5 juni – 8 augustus 2010

Kunstenaars: Etcétera (Loreto Garin Guzman & Federico Zukerfeld) (AR)

Curator: Gerben Willers

THEMA: CULTURE OF DARKNESS

Bezoekersaantal: 883

Angst lijkt alomtegenwoordig. We zijn bang voor het verlies van grip op zaken, op macro- maar ook microniveau. Burgerschap lijkt meer en meer synoniem met niet horen, niet zien, niet spreken, maar vooral niet reageren. De politiek baseert haar retoriek op angstgevoelens (voor terroristische aanslagen, de islam, de ander, jongeren, ziekten) en perkt burgerrijheden in naam van veiligheid en beheersbaarheid. Dergelijke effecten zijn niet meteen zichtbaar en herkenbaar, maar woekeren onderhuids en ondergronds om op onverwachte momenten aan het oppervlak te komen. En dan is het te laat om nog te reageren. Van 4 juni tot en met 8 augustus 2010 was in MAMA het werk te zien van de Argentijnse kunstenaarsactiegroep *Etcétera...* Dit samenwerkingsverband bestaande uit beeldend kunstenaars, dichters, poppenspelers en acteurs, aangevoerd door Federico Zukerfeld en Loreto Garin Guzman, is opgericht in 1997 en infiltreert in sociale manifestaties en conflicten. De verslagen en vertalingen van deze infiltraties in foto's, film en pamfletten worden verplaatst naar de massamedia en tentoonstellingsruimtes. Een centraal werk in de tentoonstelling was het *Kabaret d'Error*, een installatie van zwart-witte schilderijen en bordkartonnen historische figuren die in de setting van een vooroorlogs theater commentaar leverden op 'errors' die de loop van de wereldgeschiedenis bepaald hebben. Voor hun eerste overzichtstentoonstelling in Nederland werd de installatie in de showroom aangepast aan de Nederlandse politieke ontwikkelingen en 'errors', waaronder de integratie van een aantal Nederlandse politieke kopstukken met een 'foutje' op het blazoen in de installatie.

Het *Kabaret d'Error* komt voort uit de fascinatie van Etcétera... voor 'errorism', een levensfilosofie gebaseerd op het maken van fouten. In 2005 richtte *Etcétera...* *The International Errorists* op, een organisatie die inmiddels wereldwijd is vertakt en onafhankelijke cellen kent. *The International Errorists* beschouwen 'errors' als de sleutel in de ontwikkeling van de mensheid.

De mixed media installatie becommentarieert op een humoristische maar ook rauwe en vaak politiek incorrecte manier de fouten, mislukkingen en verarming van de humane condities in de kapitalistische wereld in de vorm van een theateraal politiek café.

Etcétera... was een sterke internationale partner, flink aan de weg timmerend (Documenta, Biënnale Istanbul) maar nooit in Nederland te zien geweest. *Etcétera...* staat ook voor een sterke hybride kunstvorm, die het midden houdt tussen kunst en activisme, schatplichtig aan performance, woordkunst en beeldende kunst en bewust infiltrerend in verschillende culturele dragers en het publieke domein. *Etcétera...* staat voor een subculturele traditie van geëngageerde kunst, soms gebruikmakend van gevestigde dragers maar veelal ook erbuiten operend, waar MAMA van oudsher grote affiniteit mee heeft.

Raamproject III

Datum: 10 augustus – 26 augustus
Kunstenaars: Joey Verberkt, Duane de Koning
Junior curator: Iris Schuttevaar (MAMA Rookie)
Coördinatie: Margriet Brouwer

Tijdens de opbouw van de tentoonstelling (*I Can) Feel the Pulse* werden de ramen van de Showroom aangeboden aan twee jonge kunstenaars, Joey Verberkt (1989) en Duane de Koning (1988).

Als voorbode op (*I Can) Feel the Pulse* visualiseerden de kunstenaars in de tijdelijke raaminstallatie de proteststem, in dit geval vooral verwijzend naar het kraakverbod en het effect daarvan voor de Rotterdamse scene. Dit doen zij door met tekst en beeld te experimenteren met en op diverse (her)gebruikte en gevonden, 'waardeloze', materialen.

Junior curator Iris Schuttevaar (1993, Rotterdam) is student aan de Willem de Kooning Academie en is Rookie sinds januari 2009. Zij koos Joey Verberkt en Duane de Koning omdat: "ze enthousiast zijn, niet bang om risico's te nemen en veel kunnen bewerkstelligen met weinig materiële middelen."

Joey Verberkt en Duane de Koning studeerden ook aan de Willem de Kooning Academie, respectievelijk in het eerste en derde jaar.

(I Can) Feel the Pulse

Tentoonstelling

Datum: 27 augustus – 10 oktober

Kunstenaars: Emory Douglas (USA), Dzine (Carlos Rolon, USA), Hiphop Chocolate (USA), Patrick Martinez (USA), Jefferson Pinder (USA), Haruka Sakatani (JP), Huang Yulong (CN)

Gastcurator: Charlie Dronkers

THEMA: BLACK STRATA

Bezoekersaantal: 1235

Van 27 augustus tot en met 10 oktober presenteerde MAMA (*I Can) Feel the Pulse*, een multimediaal en meerdelig project over de invloed van hiphop op hedendaagse kunst. (*I Can) Feel the Pulse* kwam tot stand in samenwerking met gastcurator Charlie Dronkers, en is een uitwerking van MAMA's meerjaren thema *Black Strata*. Het thema *Black Strata* beslaat het hele spectrum aan emancipatoire creativiteit van minderheden, waaronder het - inmiddels wereldwijde en mainstream fenomeen - hiphop. De tentoonstelling wilde een re-actualisering zijn van hoe hiphop ooit begon; als een zelfbewuste en emancipatoire stroming van zelfexpressie, met als voorbeelden het werk van Afrika Mambaataa en Emory Douglas – graficus van de Plack Panther Party en hun latere Minister van Cultuur.

(*I Can) Feel the pulse* toonde, naast het revolutionaire werk van Emory Douglas in de showroom en in de openbare ruimte – we hebben een aantal posters van Emory Douglas herdrukt en verspreid in de openbare ruimte – werk van jonge kunstenaars van nú die op een positieve en humorvolle manier hiphop en hiphop iconen als onderwerp nemen in hun werk, Jefferson Pinder, Dzine (Carlos Rolon), Patrick Martinez, Hiphop Chocolate, Haruka Sakatani en Huang Yulong. De tentoonstelling bevatte schilderijen, collages, videoperformances en 3D objecten.

De tentoonstelling ging vergezeld van een verdiepend programma van verschillende side events.

(I Can) Feel the Pulse

Lezing Emory Douglas / debat

Datum: 24 september

Deelnemers: Emory Douglas, Jefferson Pinder, Koert Jobse, Katayoun Arian, Hasna El Maroudi (mod.)

Locatie: Witte de With Auditorium

Projectleider: Karin de Wild

Bezoekersaantal: 100

Emory Douglas kwam in het kader van *(I Can) Feel the Pulse* naar Rotterdam voor een lezing en debat op 24 september, en gaf in de dagen erna een intensieve masterclass op locatie, in samenwerking met kunstenaars Niki van Strien en Sandim Mendes.

In het debat gingen Emory Douglas en Jefferson Pinder met elkaar en het publiek in gesprek over de vorming van (zwarte) identiteit in relatie tot hun werk en de invloed van beeldcultuur, muziek en media. In de tweede helft van het debat schoven deelnemers van de masterclass aan, om onder leiding van Hasna El Maroudi te discussiëren over de relevantie en de vertaling van het emancipatoire en radicale gedachtegoed van Emory Douglas en de Black Panther Party naar het hier en nu.

Emory Douglas

Masterclass

Datum: 16 en 23 – 26 september

Master en medewerkers: Emory Douglas, Niki van Strien, Sandim Mendes, Sander van Loon, Merijn van Essen

Locaties: Your Space, Mesh Print Club

Deelnemers: Antonio Guzman, Ashley Nijland, David Elshout, Guido Iwan Johanns, Katayoun Arian, Kevin Amstelveen, Kiki Peeters, Koert Jobse, Michael van Kekem, Ose Cornelisse, Patrick McCurdy, Thijs Lansbergen

De masterclass van Emory Douglas vond plaats op 16 en 23 t/m 26 september in de Mesh Print Club, Showroom MAMA en in Your Space. Deelnemers zijn geselecteerd op affiniteit met het emancipatoire gedachtegoed van de Black Panther Party en werden in de gelegenheid gesteld eigen ideeën onder leiding van Emory Douglas (m.m.v. Niki van Strien en Sandim Mendes) om te zetten in beeld. In onderlinge samenwerking werd een serie gezeefdrukte posters ontworpen, die verspreid werden in de openbare ruimte in Rotterdam. Ook volgde uit de masterclass dynamiek een speciale presentatie met 'black' filmprogramma op locatie bij Kunstplatform De Kapsalon in de tentoonstelling RIOT.

De deelnemers aan de masterclass vormden tevens de redactie van de bij de *(I Can) Feel the Pulse* uitgegeven publicatie, een coproductie met OONA / Mesh Print Club.

Met de lezing en masterclass gaf MAMA uitdrukking aan haar beleidsthema Black Strata. Met een aantal van de deelnemers aan de masterclass is een hecht contact ontstaan, dat ook in de toekomst zal worden bestendigd, en dat een co-initierende rol zal spelen in het MAMA programma. Koert Jobse en Sandim Mendes zijn betrokken bij MAMA plannen voor de workshop ruimte op Zuid. Patrick McCurdy is als docent aan de Erasmus Universiteit, Internationale Communicatie en Media, een waardevol contact voor MAMA bij toekomstige projecten.

Brothers in Arms

Performance Festival Wereld van Witte de With

Datum: 10, 11, 12 september

Locatie: Witte de Withstraat

Kunstenaars: Abner Preis, Lloyd Marengo

Publieksaantal buiten: 1250

In de Showroom: 4134

MAMA organiseerde, ook in aansluitend bij de tentoonstelling *(I Can) Feel the Pulse* een bijzondere performance voor het Festival de Wereld van Witte de With (10, 11 & 12 september). Experiment en artistiek onderzoek vormden de basis voor een bijzondere samenwerking tussen performancekunstenaar Abner Preis, choreograaf Lloyd Marengo van het HipHopHuis, dansers Xisco en Rabbani en een aantal jonge B-Boys en -Girls, en m.m.v. drummer Bennie Semil (docent Hiphophuis).

Abner Preis wilde zijn performatieve praktijk doorontwikkelen in zowel vorm als inhoud. Met het idioom van professionele hiphop(dans) als uitgangspunt wilde hij tot een nieuwe beeldtaal komen. Lloyd Marengo's artistieke en inhoudelijke inzicht en zijn netwerk boden een aanvulling op Preis' praktijk. Lloyd Marengo (1973) is een begrip in de Rotterdamse hiphop wereld door zijn rol als voormalig B-boy bij 010 Boys, en als medeoprichter van het HipHopHuis en docent en choreograaf. Zowel Marengo als Preis schrijven scenario's, regisseren groepen, maken gebruik van decorstukken en muziek, maar ieder vanuit eigen culturele codes. Voor beide kunstenaars bood de samenwerking een mogelijkheid elkaars expressievormen toe te passen in hun eigen beeldtaal.

De samenwerking tussen Preis, Marengo en de B-Boys kreeg een publiek platform tijdens het Festival de Wereld van Witte de With, waar zij in totaal vier performances gaven voor de Showroom op straat.

De performance werd gedocumenteerd op video door Vivian Li, welke na het festival getoond in het Hiphophuis en onderdeel is geworden van Abner Preis' archief, en zijn komende verhalen en tournees.

Revolution In Our (life)Time [RIOT]

Tentoonstelling en filmprogramma

Datum: 21 november – 18 december

Locatie: Kunstplatform De Kapsalon

Organisatie: Ashley Nijland en Coen van der Steen

Deelnemende kunstenaars: Antonio Guzman, Ashley Nijland, David Elshout, Guido Iwan Johannis, Katayoun Arian, Kevin Amstelveen, Kiki Peeters, Koert Jobse, Michael van Kekem, Ose Cornelisse, Patrick McCurdy, Thijs Lansbergen
Bezoekersaantal: 219

Kunstplatform De Kapsalon en MAMA presenteren de resultaten van de masterclass van Emory Douglas: een serie posters en een documentaire. Twaalf kunstenaars, beeldmakers en kunstcritici werkten intensief samen met master Emory Douglas. Hij begeleidde de deelnemers aan deze masterclass in hun conceptvorming en ontwerp. De politieke lading die het werk van Douglas draagt is ook met het huidige politieke klimaat in Nederland meer dan relevant. Met de verhalen van Emory in het achterhoofd, en de maatschappij van nu als leidraad gingen de deelnemers aan de slag. Niet enkel met grafisch werk, maar ook met het maken van een documentaire (Katayoun Arian en Antonio Guzman) en het zoeken van manieren om de boodschap van Emory nieuw leven in te blazen. De posters zijn gezeefdrukt in samenwerking met Mesh Print Club. In de Kapsalon werden de posters vertoond samen met de documentaire en origineel film- audio- en fotomateriaal over de Black Panther Party.

Tijdens de masterclass stond de vraag naar het vormgeven van een zo duidelijk mogelijk communicerende emancipatoire boodschap centraal. De deelnemers hebben individueel invulling gegeven aan deze vraag. Het resultaat was een serie uiteenlopende posters met een rijke variatie in thematiek: van angst tot politiek activisme.

Filmavonden

Datum: 8 en 15 december

Bezoekersaantal: 60

In aansluiting op de tentoonstelling RIOT werden twee 'black panther' filmavonden georganiseerd op locatie De Kapsalon. Er is gekozen voor de film 'Panther' (1995) die onlosmakelijk verbonden is met de tentoonstelling R.I.O.T en 'A Huey P. Newton Story' (2001).

Revolution is a process

Publicatie/Editie

Oplage: 100, waarvan 15 speciale edities

Verspreiding via Showroom MAMA, Kunstplatform de Kapsalon, PrintRoom en Bookcase.

Publicatiedatum: 20 november 2010

Met bijdragen van: Ariadne Urlus, Charlie Dronkers, Patrick McCurdy, Katayoun Arian, Kiki Peeters & Ose Cornelisse

Redacteur: Margriet Brouwer

Vormgeving: O.O.N.A.

Co-uitgever: Mesh Print Club

ISBN: 978-90-816473-1-1

Alle onderdelen van het project (*I Can) Feel the Pulse* kwamen in de publicatie samen. Naast teksten en documentatie van de tentoonstelling, de performance, de posters in de openbare ruimte, het debat en de masterclass bevat de publicatie twee gezeefdrukte en genummerde posters. De vormgeving en uitwerking zijn gebaseerd op de technieken die Emory Douglas als grafisch vormgever voor de Black Panther Party gebruikte: stencil print, zeefdruk en kleurendruk. De uitneembare posters zijn ontworpen door respectievelijk Patrick McCurdy en Kiki Peeters in samenwerking met Ose Cornelisse.

(I Can) Feel the Pulse kwam tot stand met de ondersteuning van Gemeente Rotterdam, Dienst Kunst en Cultuur, en Stichting Bevordering van Volkskracht. *Brothers in Arms* kwam tot stand met de ondersteuning van Stichting De Loodsen/De Wereld van Witte de With en CBK Rotterdam.

Toekomstparagraaf

MAMA maakt zich momenteel samen met de Internationale Beelden Collectie Rotterdam sterk voor het plaatsen van een (tijdelijk) billboard van het fameuze *All Power to The People* van Emory Douglas in de openbare ruimte.

Raamproject IV

Datum: 12 – 28 oktober

Deelnemende kunstenaars: Daphne Leeuwestein ('83, Rotterdam) Sarah Baganz ('87, Den Haag) Harvey Davelaar ('89, Den Haag) Anneke Nieuwdoorn ('86, Den Haag) Dinesh van den Berg ('88, Wassenaar) Ilse de Vries ('89, Den Haag)
Begeleiding: Ewoud van Rijn KABK, Margriet Brouwer

Junior curators: Rookies Benjamin Li en Charlotte Tasma

Raamproject IV is gemaakt onder begeleiding van Rookies Benjamin Li en Charlotte Tasma. Studenten van de Koninklijke Academie in Den Haag hebben met docent Ewoud van Rijn aan een project gewerkt dat inhoudelijk aansloot bij de tentoonstelling *2208 (Or How I Missed the End of the World)*. Voordat de grafiekstudenten zich storten op het produceren van hun Raamproject, vroegen Charlotte en Benjamin hen het hemd van het lijf. Want wat betekent het einde van de wereld voor deze jonge generatie? De antwoorden op deze vraag werden in een even simpele als doeltreffende grafische techniek uitgebeeld; uitgekrast in op de ramen aangebrachte zwarte verf, en werden tevens opgenomen in de 2208 catalogus/krant *The Time Prophecy 2208*.

2208 (Or How I Missed the End of the World)

Tentoonstelling

Datum: 30 oktober 2010 – 24 december

Locatie: Showroom MAMA

Curatoren: Gerben Willers en Roland Groenenboom

THEMA: CULTURE OF DARKNESS

Bezoekersaantal: 769

MAMA sloot het jaar 2010 af met een presentatie van drie grote installaties van drie internationale kunstenaars van drie verschillende generaties. Het werk van Marc Bijl, Veniamin Kazachenko en Jeffrey Vallance werd samengebracht onder de titel 2208 (Or How I Missed the End of the World) en er werd een publicatie in de vorm van een krant uitgebracht, *The Time Prophecy 2208*

Met *2208 (Or How I Missed the End of the World)* voegde MAMA een nieuw hoofdstuk toe aan de Apocalyps, één van de meest besproken en uitgebeelde verschijnselen in de beeldende kunst en de populaire cultuur. Lang leefden we in de veronderstelling dat 2012 het jaar van de totale ondergang zou zijn. Eind vorig jaar werd dit door de Duitse aardwetenschapper Andreas Fuls gecorrigeerd in 2208. Ook hij zat er naast, enkele weken later werd 2208 bijgesteld naar

2220. 2208 is, kortom, een jaartal van enorme verwarring en de zoveelste misplaatste onheilstijding. Het einde der tijden is voor velen een schrikbeeld, voor anderen een zegen. Alle generaties en culturen koesteren eindscenario's.

Met hun bijdragen leverden de drie 2208 kunstenaars commentaar op de menselijke behoefte aan doemjaren, getallenmystiek en eindvisioenen. Naast de verbeelding van de Apocalyps stond ook de toekomst van de mensheid - in een dodenrijk of in een nieuwe wereld - en van de wereld zoals we die kennen centraal. Denk aan een wreed einde met een fleurige toekomst of een prachtvol einde met een zwarte toekomst. Aan een nieuw begin na het onafwendbare einde der tijden. Aan een kip en een ei, bijvoorbeeld.

The Time Prophecy 2208

Publicatie/Editie

Oplage 5000

Bij *2208* werd een publicatie uitgegeven in de vorm van een krant, in een oplage van 5000, met bijdragen van Rookies en beeldbijdragen van de kunstenaars. De krant werd door de stad verspreid en opgestuurd naar ons gehele postbestand.

Met bijdragen in tekst van Ariadne Urlus, Anneroos Goosen, Jesse van Oosten, Benjamin Li, Charlotte Tasma, Margriet Brouwer, Jan van de Vooren en een introductie door Gerben Willers en Roland Groenenboom.

Met interviews en beeld van Veniamin Kazachenko, Jeffrey Vallance en Mark Bijl, en de kunstenaars van het Raamproject IV.

Educatieproject

Datum: verschillende data in november 2010

Projectleider: Margriet Brouwer

Begeleiders: Rishi Badal, Stefanie van Diermen, Eva Nobbe, Tim Braakman, Margriet Brouwer

Masterclass Educatie: Johan Gielen

Deelnemers: 44

In 2010 stelde MAMA uit een selectie Rookies een educatieteam samen. Onder leiding van Margriet Brouwer kunnen Rookies zich bekwaamen in het ontwikkelen van educatieprojecten voor MAMA en denken zij mee over het kunsteducatieve beleid. Ter ondersteuning volgde het team een aantal workshops kunsteducatie door Johan Gielen. Een concreet project dat hieruit voortkwam was een street-art project, dat werd ontwikkeld door Rishi Badal, Stefanie van Diermen en Eva Nobbe. Zij deden dit in samenwerking met het Northgo College uit Noordwijk en het Erasmiaans Gymnasium Rotterdam.

Het project bestond uit verschillende onderdelen, in de showroom, op straat in Rotterdam en op school. Leerlingen bezochten de tentoonstelling *2208 (Or How I Missed The End Of The World)*. Lastplak-kunstenaar Tim Braakman (tevens assistent curator sinds oktober 2010) verzorgde een introductie bij het thema street-art. De leerlingen kregen een workshop stickerontwerpen en een stadsrondleiding street-art (met de nadruk op stickers en 'urban interventions') in Rotterdam. Deze stadsrondleiding kan vaker gebruikt worden door MAMA voor grotere groepen leerlingen, en kan steeds aan de actualiteit worden aangepast.

De inhoudelijke focus was gericht op persoonlijke symbolen in relatie tot het medium sticker en de straat. Het thema street-art vond zo aansluiting met het werk van Jeffrey Vallance getiteld 'Blinky, the Friendly hen'. In de uitwerking van het project hebben de leerlingen van het Nortgo College hun eigen sticker ontworpen en deze, geïnspireerd op Lastplak en Rotterdam, geplakt in de openbare ruimte van Noordwijk aan Zee.

Staged Shutters

Cultuurtraject 2009-2010

Publicatie/Editie

Oplage 15

Eind december 2009 hebben bijna 300 tweedeaars leerlingen van de Calvijn Vreewijk en de Nieuw Hugo de Groot meegedaan aan MAMA's programma voor het Cultuurtraject van de SKVR, *Staged Shutters*. De leerlingen hebben zich tijdens een bezoek aan MAMA laten inspireren door de werken van de Franse kunstenaars Honet, Guess en Allergy in de tentoonstelling Het Kabinet. Daarna hebben zij met de pinhole techniek foto's gemaakt, die het spanningsveld tussen een snapshot en een geënceneerd foto onderzochten. De resultaten, door de leerlingen zelf afgedrukt in de doka, werd gepresenteerd in de Politie Galerij naast de Showroom. In de publicatie *Staged Shutters* wordt een reeks portretten vertoond van het project door Benjamin Li. Concept en organisatie Aline Yntema, vormgeving Tim Braakman.

Het boekje werd ter beschikking gesteld aan de scholen die meededen en de SKVR.

Talentontwikkeling

MAMA is een van de weinige instellingen (in Nederland) op het gebied van professionele beeldende kunst die jongeren vanaf 15-16 jaar binnen de organisatie ruimte geeft om te leren en oefenen in de praktijk. Dit beleid is geformaliseerd in de speciale leer-werk en talentontwikkelingstrajecten MAMA Rookies en (voor Rookies met curator ambities) Rookies MA.

Naast werving en selectie en inhoudelijke co-creatie, waren in 2010 overdracht en borging van kennis belangrijke speerpunten van het Rookies traject. Rookies werden in 2010 inhoudelijk betrokken bij de invulling van het programma, door een aantal events in co-creatie met een projectleider te ontwikkelen, waaronder de zogenaamde Raamprojecten. Ook in andere producties/presentaties en publicaties speelden de Rookies een co-creërende en producerende rol, zoals in MAMA's educatieprogramma. Deze rol van de Rookies en Rookies MA zal MAMA ook in de toekomst continueren en verder ontwikkelen.

MAMA Rookies (MA) is bestemd voor jongeren die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur, meer specifiek: die affiniteit hebben met MAMA en haar programma, maar die nog niet zeker weten wat dat inhoudt en of het iets voor hen is. De jongeren hebben vaak (nog) geen of geen gebruikelijk curriculum opgebouwd; we verwachten geen kant en klare kunsttheoretische beschouwingen, en geen uitgekristalliseerde professionele kwaliteiten. Wél verwachten we inzet op alle vlakken, ontdekkingen en openheid op inhoudelijk gebied.

Voor 2010 heeft MAMA zich ten doel gesteld om de werkgebieden werving, selectie, overdracht en borging van kennis verder uit te werken, op zo'n manier dat het ook de organisatie ten goede zou komen. De extra toebedeling van ftes per 1 januari 2010 aan Margriet Brouwer heeft verdere uitwerking en meer directe begeleiding aan de Rookies mogelijk gemaakt. Meer dan in voorgaande jaren worden de Rookies betrokken bij research en ontwikkeling van projecten. Zij worden 'on the job' begeleid door MAMA staf en directie, en door middel van thema workshops parallel aan het tentoonstellingsprogramma.

Rookies en stafleden woonden in 2010 diverse masterclasses, workshops en symposia bij, zoals een masterclass door Paul Goodwin (Curator of Cross Cultural Programmes in Tate Britain), een initiatief van het Rotterdams Educatie Netwerk, het internationale Blikopeners Symposium bij in het Stedelijk Museum.

Rookies en staf bezochten diverse tentoonstellingen (waaronder ook [Rookies MA] Manifesta in Murcia, Spanje), beurzen (Kunstvlaai Amsterdam, Art Amsterdam, Art Rotterdam) en alle eindexamens exposities en open dagen van academies in het kader van MAMA's projecten. Gastcuratoren geven een introductieles of workshop aan de Rookies, in 2010 Charlie Dronkers, Kim Bouvy, Roland Groenenboom. Een speciale workshop werd gegeven door Ari Versluis, ten behoeve van *het Kom Stemmen bij MAMA* event. Daarnaast worden voor de Rookies en staf verschillende 'meet and greets' met de kunstenaars uit het MAMA programma georganiseerd, in 2010 met Abner Preis, Marijke Appelman, Remco Torenbosch, Boudewijn Bollmann, Michelle-Aimee van Tongerlo, Mark Cross, Stefan Simikich, Loreto Garin Guzman, Federico Zukerfeld, Emory Douglas, Jefferson Pinder.

Rookies (MA) volgden in 2010 verschillende trainingen of workshops:

- 6 x introducties door (gast)curator/kunstenaars op shows (5x Showroom + RIOT in De Kapsalon)
- 2x gastles (begeleiding) Raamprojecten: Karin Arink, Willem de Kooning en Ewoud van Rijn, KABK
- 2 trainingen publieksbegeleiding voor Rookies (NJR)
- 1x masterclass Ari Versluis voor Geef je Stem Kleur /Raamproject I
- 1 dramaworkshop voor Rookies (Naomi Oosterman)
- 2 trainingen rondleiden/VO-leerlingen Rookies (door Margriet Brouwer en Johan Gielen)
- 3 masterclasses Rookies MA 2010 (Mike van Gaasbeek, Geert Mul, Nathalie Hartjes)

Rookies

Het aantal Rookies is in 2010 uitgebreid van gemiddeld 25 Rookies in 2009 naar gemiddeld 35 Rookies in 2010. Ook werden de Rookies geworven via meer kanalen en opleidingen, met een grotere variatie aan niveaus en studierichtingen. Zo ontving MAMA voor het eerst studenten in haar Rookies team van de studies International Business Administration, Filosofie en Algemene Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam, Cultureel Erfgoed aan de Reinwardt Academie Amsterdam en Vrijtijdsmanagement aan de Hogeschool Rotterdam. Deze bredere basis qua opleidingen komt de kwaliteit van het gehele team ten goede en zorgt voor een meer diverse samenstelling van de Rookies ploeg. Naast Rookies werven via onderwijsinstellingen, is in 2010 is ook bewust en succesvol gestreefd naar het 'vasthouden' van deelnemers aan de masterclasses bij het programma van MAMA.

Rookies kunnen kiezen voor één of meerdere specialisaties binnen hun traject: Opbouw/Techniek, Educatie, Communicatie en Research. Rond deze specialisaties worden specifieke externe deskundigen aangetrokken voor een workshop of worden werkbezoeken afgelegd. Binnen deze richtingen is er ook sprake van peer-led educatie; meer ervaren Rookies worden gekoppeld aan nieuwe Rookies, wat tevens de borging van kennis ten goede komt. De vorige lichting Rookies MA (2009-2010), Aline Yntema, Marieke de Rooij en Tim Braakman, begeleidden de opstart van de huidige lichting Rookies MA (2010-2011), zodat er een goede borging van kennis in het MA traject ontstaat.

Overdracht en borging van kennis werden ook beter gewaarborgd door het inzetten van meer ervaren Rookies naast onervaren Rookies. Zo was Marieke de Rooij in 2010 projectleider van het project *Geef je stem kleur: kom stemmen bij MAMA!* Daarnaast was zij, later in het jaar, de grafisch ontwerper van de krant behorende bij de tentoonstelling *2208 (Or How I Missed The End Of The World)*. In oktober 2010 werd Tim Braakman, voormalig Rookie binnen het MAMA team aangesteld als assistent-curator. In 2010 werkte MAMA daarnaast in een intensieve co-creatie samen aan een tentoonstelling op locatie met Kunstplatform De Kapsalon, een initiatief van voormalige Rookie Ashley Nijland.

Concreet gesteld is het doel van het talentontwikkelingstraject Rookies vierledig:

- verdieping bereiken in de culturele interesse die jongeren reeds hebben;
- het aanbieden van een platform voor een zelf te formuleren visie op hedendaagse kunst;

- het bieden van leer- en ontwikkelingsmogelijkheden in de tentoonstellingspraktijk;
- bouwen aan een professioneel kader dat voor MAMA (en andere organisaties) van meerwaarde is;

De Rookies gaven in 2010 onder andere rondleidingen, hielpen mee bij de inrichting van tentoonstellingen, produceerden en assisteerden bij de publicaties, spelen een rol in communicatie, assisteerden bij producties op locatie, waren als host het eerste aanspreekpunt voor publiek in de showroom.

In 2010 werd onder leiding van Margriet Brouwer een nieuw structureel Rookies project ontwikkeld; het Raamproject. De Raamprojecten zijn korte tentoonstellingen op de ramen die door Rookies gecureerd worden. Hierbij wordt samenwerking gezocht met jonge makers, zoals kunstacademiestudenten. In 2010 werkten de Rookies onder andere samen met studenten en docenten van de Willem de Kooning Academie Rotterdam en de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. Rookies bezochten voor de Raamprojecten eindexamenexposities van beide academies.

Het Raamproject is een eerste proeve van bekwaamheid van de allernieuwste lichting kunstenaars, maar ook voor de Rookies in de rol van co-curator. De ontwikkeling en uitvoering van het project is mede afhankelijk van de ideeën van de Rookies, binnen de gegeven kaders van plaats en tijd. De co-creatieve producties met de Rookies en stagiairs vallen te beschouwen als pilots die de visie op een duurzaam werkverband met jongeren dichterbij brengen. Deze projecten zijn te beschouwen als een opstapproject naar het Rookies MA traject.

Rookies MA

Het Rookies MA traject, MAMA's curatorenopleiding, is een verdiepend Rookies traject welke aan een selecte groep Rookies de kans biedt om een eigen project / tentoonstelling voor MAMA van A tot Z te ontwikkelen en uit te voeren. Dit gebeurt met intensieve begeleiding vanuit de staf en externe deskundigen. Het Rookies MA traject behelst naast het ontwikkelen van een concept alle aspecten van het curatorschap: fondsenwerving, communicatie en educatie, installatie en samenwerking met kunstenaars, opbouw en afbouw, tot en met de uiteindelijke evaluatie en financiële verantwoording. MAMA Rookies MA had een voorloper in het traject Mr. Miyagi, Curating Tomorrow.

Na de eerste succesvolle editie van het opleidingstraject Rookies MA in 2008-2009 is een tweede lichting Rookies MA van start gegaan met de ontwikkeling van hun tentoonstelling en randprogrammering die in het najaar van 2011 zal plaatsvinden. De Rookies MA zijn Jesse van Oosten, Thomas Molenaar, Kyra de Boer en Naomi Oosterman. Aan het begin van hun conceptfase in 2010 volgden zij masterclasses en kregen externe begeleiding van Geert Mul, Nathalie Hartjes en Mike van Gaasbeek. In 2011 wordt de externe begeleiding met eenzelfde intensiteit voortgezet.

Stageplekken

Het aantal stageplekken is in 2010 wederom toegenomen, en opvallend is dat de opleidingen die zich voor stage aan MAMA hebben gekoppeld juist in de breedte zijn uitgebreid. De werkrelatie met het Grafisch Lyceum Rotterdam heeft zich doorgezet in 2010, en de focus van deze samenwerking heeft zich meer toegespitst op technische stages. Daarnaast zijn de contacten van de stagescholen in 2010 uitgebreid met de Universiteit Utrecht/kunstgeschiedenis, Reinwardt Academie Amsterdam/cultureel erfgoed, ROC Tilburg/eventmanagement naast de al bestaande contacten met de Hogeschool Rotterdam/Cultureel Maatschappelijke Vorming, KABK Den Haag en het Grafisch Lyceum, Rotterdam. Andersom stroomden Rookies in 2010 door naar de HKU Design Academy, fotografie aan de WdKA, en de Master Museumconservator aan de UVA/VU. Twee Rookies verhuisden naar Gent om aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten te studeren, van waaruit zij nog steeds met veel overtuiging betrokken zijn bij het Rookies team.

Stagiaires 2010

Angela Willemsen: Grafisch Lyceum Rotterdam – 4^e jaars Art&Design

Amanda Wams: Hogeschool Rotterdam – 2^e jaars Cultureel Maatschappelijke Vorming

Jesse van Oosten: Universiteit Utrecht – 3^e jaars Kunstgeschiedenis

Rishi Badal: Reinwardt Academie – 2^e jaars Cultureel Erfgoed

Zanza Loupias: ROC Tilburg – 4^e jaars Eventmanagement

Vincent Both: KABK – 1^e jaars Autonome Kunst

Sjoerd Schunselaar: Grafisch Lyceum Rotterdam – 3^e jaars Art & Design

Educatie en publieksparticipatie

In 2010 startte MAMA met een selectie Rookies binnen een educatieteam. Onder leiding van Margriet Brouwer ontwikkelden zij een educatie-

project over street-art in samenwerking met het Northgo College in Noordwijk. Het project diende als pilot voor het herontwikkelen van vormen van kunsteducatie, die passen bij MAMA's profiel en werkwijze. Ter ondersteuning volgde het educatieteam workshops publieksbegeleiding en rondleiden. Voor de toekomst wil MAMA ook voor VO leerlingen naar een aanpak voor kunsteducatie die meer geënt is op talentontwikkeling, en minder op incidentele en klassikale bezoeken aan de Showroom, alhoewel deze natuurlijk altijd de basis vormen van een kennismaking met MAMA.

Naast de samenwerking met het Northgo College in het street-art project, oefenden de Rookies in real life hun educatieve kwaliteiten op het showroombpubliek en ontvingen zij de volgende scholen voor een rondleiding dan wel introductie: Wijksschool Noord, BSO Kids Wonder World, St Montfort College, Hogeschool van de Kunsten Utrecht, Kunstacademie Den Bosch, Openbare basisschool het Landje, KABK Den Haag, ROC Amsterdam, Jeugdtheater Hofplein, Hogeschool Rotterdam, City Media College, Academie Schone Kunsten Hasselt, Piet Zwart Instituut, Wijksschool Zuid, Academie Minerva Groningen, Erasmiaans Gymnasium.

Uren begeleiding

In totaal zijn in 2010 2506 uren in begeleiding in het kader van de talentontwikkelingstrajecten gestopt, een forse toename ten opzichte van 2009. Dit is direct terug te voeren tot de intensivering in 2010 van de talentontwikkelingstrajecten. Margriet Brouwer besteedt bijna al haar uren aan begeleiding. Iedereen binnen de staf is meer betrokken geraakt bij de talentontwikkelingstrajecten. Ook externe projectleiders, gastcuratoren en kunstenaars wordt expliciet gevraagd een deel van hun tijd in begeleiding of kennisoverdracht aan de Rookies en Rookies MA te stoppen.

De prestaties en toerekening van uren begeleiding wordt uitgebreid toegelicht in het Prestatieverslag bij het Jaarbericht 2010.

Toekomstparagraaf

De herstructurering van het Rookietraject met aansluitend het Rookie MA traject wordt als positief ervaren, door deelnemers en MAMA staf. De betrokkenheid over en weer tussen jonge vrijwilligers en MAMA is groter en er is meer ruimte voor (ideeën van) de Rookies (MA) binnen de organisatie. De integratie van stageplekken draagt bij dat Rookies meer verantwoordelijkheid kunnen dragen en dus krijgen.

Om het Rookies team een nog betere afspiegeling te laten zijn van de Rotterdamse jongere en voor nog meer talentvolle Rotterdamse jongeren zichtbaar te zijn, zou MAMA in de toekomst de culturele diversiteit binnen het team willen vergroten. Daarvoor wil MAMA haar contacten met onderwijsinstellingen en andere instelling, waaronder op Rotterdam Zuid, vergroten. MAMA wenst daarnaast met haar Rookies educatieteam de samenwerking voort te zetten om een sterke basis te leggen voor haar educatieve aanbod en dit in 2011 door te ontwikkelen, ook met een Rookies Junior tak.

Ook wenst MAMA de banden met externe instellingen (in binnen- én buitenland) in relatie tot haar talentontwikkelingstrajecten te versterken en uit te breiden. Door het organiseren van werkbezoeken en masterclasses bij andere culturele instellingen in Rotterdam – maar ook daarbuiten – stimuleert MAMA enerzijds de cultuurparticipatie van haar Rookies (MA) en anderzijds laat zij collega-instellingen kennismaken met (de kwaliteiten van) haar Rookies (MA).

Rookies (MA) wordt ondersteund door het VSB-fonds en SNS Reaal fonds.

Communicatie

MAMA maakt gebruik van verschillende soorten publiciteitsmiddelen om haar verschillende soorten publiek te bereiken. De reguliere publiciteitsmiddelen worden vooral ingezet om het algemene (culturele) publiek en de pers in Rotterdam en (ver) daarbuiten te bereiken. Onder de reguliere publiciteitsmiddelen wordt verstaan: de website, emailingen (in 2010 geschoond bestand: 1500 adressen), persberichten (per email, 500 adressen) en flyers.

MAMA's flyers worden gepubliceerd bij elk project/tentoonstelling in een oplage van 4000.

1.200 worden via de post naar particulieren en pers verstuurd, de overige worden verspreid op openbare plekken in Rotterdam en de rest van Nederland (uitgaansgelegenheden, bibliotheken, hogescholen, universiteiten en collega-instellingen) en een-op-een geflyerd.

Naast deze middelen maakt MAMA intensief gebruik van het netwerk van haar Rookies en Rookies MA, een jonge doelgroep die je niet goed bereikt met een post- of emailing, flyer of persbericht, maar die bereikt wordt door actieve een-op-een marketing onder vrienden en op 'jonge plekken', winkels, cafe's, hotspots, en bij onderwijsinstellingen als Kunstacademies, Grafisch Lyceum, diverse scholen in het voortgezet onderwijs. Daarnaast flyeren Rookies actief op culturele evenementen, concerten, feesten, festivals, en in andere instellingen, waarmee ook daarbinnen MAMA's naamsbekendheid wordt vergroot. Met de uitbreiding van het Rookies team wordt ook MAMA's netwerk groter en breder. Waar mogelijk maakt MAMA slim gebruik van de communicatiemiddelen en netwerken van haar samenwerkingspartners.

MAMA zocht in 2010 naar alternatieven, naast de flyer, om haar aanbod te publiceren en haar bereik te vergroten maar ook beter toe te spitsen op de jonge doelgroep. Voor het project *Geef je stem kleur: kom stemmen bij MAMA!* Bracht MAMA een verkiezingskrant uit, die huis-aan-huis werd verspreid in de buurt, en daarnaast in Rotterdam werd verspreid op de verschillende jonge plekken.

Ook werd bij iedere tentoonstelling een sticker gedrukt, welke werd geplakt en verspreid in groot Rotterdam en met de flyer meegestuurd werd naar onze 1200 adressen in Nederland. Stapeltjes stickers gaan naar verspreidingspunten.

Tijdens de eerste tentoonstelling van het jaar, *Don't Worry, Be Happy*, werden geheel in het

thema passende vlaggetjes gedrukt en uitgedeeld. Bij de tentoonstelling *2208 Or How I Missed The End Of The World* werd tevens een krant in grote oplage uitgebracht en verspreid.

MAMA koos met ingang van 2010 voor een nieuw, compacter flyer formaat, waarmee de teksten iets werden ingekort en het beeld meer nadruk heeft gekregen – overigens binnen de huisstijl ontworpen door 75b, die zorgt voor herkenbaarheid naar buiten toe.

In 2010 (met name de tweede helft van het jaar) heeft MAMA sterk ingezet op het gebruik van web 2.0. De Facebook pagina had eind december 1094 fans en vertoont sindsdien een non-stop sterk stijgende lijn. Facebook vergroot ons bereik sterk, met name door het delen van pagina's en events. Wekelijks, soms dagelijks, houden wij fans op de hoogte. De interactie die plaatsvindt op Facebook door online uitnodigen voor events, het plaatsen van foto's en de mogelijkheid hierop te reageren is voor MAMA en haar jonge publiek erg waardevol. Het gebruik van social media wordt ook door de Rookies en Rookies MA volop benut, wat een vergroting van het netwerk als gevolg heeft.

Eind 2010 activeerde MAMA ook haar Twitter-account, wat weer een net iets andere doelgroep bereikt. Ook hier geldt dat wij wekelijks, soms dagelijks, volgers updaten en betrekken bij ons programma, maar ook feedback ontvangen. 'Zakelijk' en privé lopen hierbij (bewust) deels door elkaar; zodat ook persoonlijke netwerken worden ingezet ten behoeve van de MAMA projecten. Dit werkt goed, en kan ook goed in het team worden gedeeld, waardoor iedereen meer bij de MAMA PR betrokken is, maar ook het publiek directe feedback kan geven. Binnen een maand hadden we zo'n 400 volgers, en dit aantal stijgt gestaag.

@beesjebinda kijk kijk @ShowroomMAMA heeft nieuwe volgers! Lesje van gisteren is nu al succesvol in praktijk gebracht.

@ManoahB Thanx @ShowroomMAMA we had a great time

Lesje #streetart van #lastplak

@showroomMAMA <http://yfrog.com/gos2hj>

On my way to @showroommama for a new educational project.

@stuifb04 Met 4de klas naar #Rotterdam,

@kunsthal, #bazar, @showroommama

@beesjebinda goeie opening gisteren in @ShowroomMAMA. Moet nog wel terug om goed het werk te bekijken @AfterallJournal Just opened post to find, obligingly, a fake moustache - courtesy @ShowroomMAMA & Abner Preis. Now for some cunning exploits! bit.ly/gSX9rZ @beesjebinda leuk dat @Feeminee Rookie is geworden bij @ShowroomMAMA @KimvanZweeden Op werk geinig promotiepakketje ontvangen voor erg toffe tentoonstelling: http://bit.ly/fRhMW9 @ShowroomMAMA http://twitpic.com/3p5949

Het gebruik van social media blijft een van de aandachtspunten in de communicatie voor 2011, en zal, zeker ook met de ingebruikname van de nieuwe website, geïntensiveerd worden .

MAMA kondigt haar activiteiten aan op een aantal kunst portals, zoals galleries.nl, art-net.com, artifacts.net en re-title.com, waarmee we een internationaal en professioneel netwerk informeren. Ook investeerde MAMA tijd en aandacht in het verzamelen van meer persadressen en een persoonlijker 'warme' benadering van de pers door directeur en projectleiders. We hebben goede contacten bij NRC Next, NL10, Tubelight, Metro en Algemeen Dagblad. In België krijgt MAMA structureel aandacht van het blad KNACK. Bij elke tentoonstelling worden verschillende buitenlandse bladen aangeschreven die ons tweetalige persbericht ontvangen. Daarnaast wordt per project gezocht naar maatwerk m.b.t. aansluiting met specifieke (doelgroep)media.

MAMA heeft het afgelopen jaar een aantal keer geadverteerd in diverse bladen. Zo werd voor *Don't Worry, Be Happy* in het jongeren blad Vice en de Daily Tiger (Filmkrant IFFR) geadverteerd.

In de GUP magazine stond een advertentie voor *Muddguts meets Hombase* en voor de tentoonstelling (*I Can) Feel the Pulse* adverteerde MAMA in de Elephant.

De website van MAMA wordt intensief ingezet als communicatieve factor met tweetalige informatie over alle projecten en events. Met 62.505 unieke bezoekers in 2010, zijn wij niet ontevreden; echter het aantal hits en bezoeken daalde aanzienlijk ten opzichte van 2009. Ook 2009 liet t.o.v. 2008 een dalende lijn zien. MAMA liep tegen de beperkingen van de verouderde website op. In 2010 is gestart met de ontwikkeling van de nieuwe website, onder leiding van Marijke Goeting. De nieuwe MAMA website, die wordt gemaakt door jonge, talentvolle interactiedesigners Erik de Graaff en Jasper van Loenen, zal in voorjaar 2011 de lucht ingaan en zal het gebruik van social media slim integreren in het ontwerp. Ook zal de nieuwe site onderhoudsvriendelijk zijn, wat de communicatie ten goede zal komen. Het dalende aantal bezoeken aan de MAMA website wordt echter ook verklaard door de intensivering van het gebruik van facebook.

Toekomstparagraaf

De nieuwe website in 2011 is het startschot voor een vernieuwde communicatie: er kan een slag gemaakt worden op het gebied van communicatie, en daarvoor zijn de voorbereidingen in 2010 volop gestart.

Interessante mogelijkheden doen zich voor door de Rookies (nog) meer actief te betrekken in communicatie. Stickers blijken zeer effectief, gadgets worden erg gewaardeerd. Voorjaar 2011 organiseert MAMA een aantal communicatieworkshops door externe deskundigen voor de stafleden en Rookies (MA).

Persartikelen

De aandacht voor MAMA's programma was naar tevredenheid. Uiteraard kan het altijd beter, en streven wij naar meer zichtbaarheid. We mochten ons verheugen in veel online aandacht van leuke en veel, ook internationale, websites en blogs. De slag van papier naar internet lijkt zich ook bij de persaandacht door te zetten. Wij doen daar zelf aan mee door meer en meer online te communiceren en ons te profileren, via emailingen en met name sociale media. In tegenstelling tot andere presentatie-instellingen die (meer) door de traditionele (kunst) media worden bediend (bijvoorbeeld W139, Appel) is MAMA's aandacht op het net veel groter. Dat is wel interessant. In 2010 maakten we immers ook een succesvolle overstap naar Facebook als serieus platform voor communicatie. Eind 2010 kwam daar twitter bij. Maar: we blijven de papieren media (dagbladen, nationale en internationale kunstbladen) bestoken met informatie, en doordenken ook manieren om wel meer zichtbaarheid te krijgen in de dagbladen en kunstbladen.

Don't Worry, Be Happy			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (Indien bekend)	Vorm
21 januari 2010 Vice	Kleurrijke expo MA-MA Showroom		Artikel
20 januari 2010 NL10	Don't Worry, Be Happy		Agenda
23 januari 2010 Knack	Exp Don't Worry, Be Happy		Artikel
28 januari 2010 NRC Next	IFFR	Typex	Illustratie
23 januari 2010 www.trendbeheer.com	Don't Worry, Be Happy @ Showroom MAMA	Trendbeheer	Artikel/Openingreport
Februari www.viceland.com/nl	Don't Worry, Be Happy @ Showroom MAMA		Artikel
8 maart 2010 www.kunstbeeld.nl	Bericht uit Rotterdam: Museumnacht		Artikel, fotoreport
3 maart 2010 De Havenloods	Geef je Stem Kleur		Interview/Artikel
Overige blogs/sites: blogmodart.rebelmobile.de , expo.agenda-uitgaan.nl , whatspace.nl , dimi.nl , mediamatic.net , glr-insight.blogspot.com , artrotterdam.nl , Rotterdam.info , bfreeone.com , objectrotterdam.nk , rotterdamsuitburo.nl , re-title.com , mildthievery.com , akuzo.net , networkedblogs.com , modart.com , rijksakademie.nl , Rotterdam.nl , rebel.tv , kunstaspekte.de			
Geef je Stem Kleur, Kom stemmen bij MAMA: echo.nl , creativitystartshere.nl , forumdemocratie.nl , rotterdamnieuws.net , deweekkrant.nl			

Muddguts Meets Homebase			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
24-mrt GUP magazine	Muddguts Meets Homebase	MAMA	Advertentie
29 maart 2010 www.kindregards.nl	MuddGuts @ MAMA		Artikel
23 maart 2010 www.mymonobrow.com	Boudewijn Bollman: De komende en gaande man #5	Boudewijn Bollman	Artikel
26 maart 2010 www.mediatic.net	Muddguts Meets Homebase		Artikel
Overige blogs/sites: vvrrotterdam.nl , dimi.nl , stragemessenger.web-log.nl , artfacts.net , Rotterdam.nl ,			

donutchocola.blogspot.com, Dutch-doc.com, artigprod.com, biki90.nl, kirstenwilmink.blogspot.com, exo.agenda-uitgaan.nl, galleries.nl

Etcétera			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
4 juni 2010 NRC Handelsblad CS	Etcétera		Artikel
5 juni 2010 Houtskool	Etcétera	Ariadne Urlus	Artikel
10 juni 2010 Dimi	Etcétera		Artikel
8 juni 2010 www.rwn.nl	Etcétera	Alejandro Pintamalli	Videoreport
Overige blogs/sites: expo.agenda-uitgaan.nl, dimi.nl, re-title.com, Rotterdam.info, galleries.nl, art-facts.net, erroristkabaret.wordpress.com, flickr.com, articoweb.it			

Reclaiming the Street			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
16 april 2010 dimi.nl	Design Competition Reclaiming the Street	Dimi	Artikel
14 april 2010 old.nabble.com	Reclaiming the Street	Old Nable	Artikel
14 april 2010 archined.nl	Ontwerpwedstrijd Reclaiming the Street	Archined	Artikel
15 april 2010 mediaaplatform.nl	Call: Design competition: Reclaiming the Street	Sandra Fauconnier	Artikel
19 april 2010 lebrecord.com	Reclaiming the Street	Lebrecord	Artikel
16 april 2010 bustler.net	Reclaiming the Street	Bustler	Artikel
16 april 2010 deatbyarchitecture.com	Reclaiming the Street	DeathbyArchi	Artikel
26 april 2010 contestwatchers.com	Reclaiming the Street	ContestWatcher	Artikel
26 april 2010 architectural-competitions.com	Reclaiming the Street Design competition	Architectural-competitions	Artikel
4 mei 2010 architectenweb.nl	Reclaiming the Street	Architectenweb	Artikel
16 april 2010 bdonline.co.uk	Reclaiming the Street	Bdonline	Artikel
23 april 2010 archined.nl	Reclaiming the Street Recensie	Sander Zweerts de Jong	Artikel
28 juli 2010 platformbuitenspelen.nl/ straatbeeld.nl	Skatecultuur terug in openbare ruimte		Artikel
31 mei 2010 arkteria.com	Reclaiming the Street Design Competition		Artikel
03 mei 2010 artsgrantsfinder.com	Reclaiming the Street Showroom MAMA	Artsgrantsfinder	Artikel
13 juli 2010 worldarchitecture.com	Reclaiming the Street		Artikel
Overige blogs/sites: studiodau.nl, kimbouvy.com, reneereijnders.nl, ifeelasphalt.com, copenhagenize.com, ecosistemaurbano.org, lanserdieleman.com, westender.com, nordarch.dk, akichiat-			

las.com, artnews.org, nauta17.com mediaaplatforn.nl, artgrantsfinder.com, community.tackyworld.com, archifield.net, nettime.org, van-plan.nl, nordarch.dk, thebacstudentdevelopmentblog.blogspot.com, architectuurfonds.nl, roberthewittasla.hewittnassar.com, regator.com, tweetmeme.com, bdonline.co.uk

(I Can) Feel the Pulse			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
September Krant 'de Socialist' en http://socialisme.nu/	Minister van cultuur van de Black Panthers bezoekt NL	Internationale Socialisten	Artikel
September De WvWdW programma-boekje	Showroom MAMA – Brothers in Arms		Aankondiging
Herfst Elephant Nr. 4	(I Can) Feel the Pulse		Advertentie
December/januari Krant 'de Socialist'	Kunst heeft meer politieke visie nodig	Internationale Socialisten	Artikel
16 augustus 2010 www.juxtapoz.com	(I Can) Feel the Pulse: Hip-Hop and Contemporary Art		Artikel
27 augustus 2010 www.oona.nu	(I Can) Feel the Pulse + Masterclass Emory Douglas		Artikel
28 augustus 2010 www.nonewenemies.net	Showroom MAMA Feels the Pulse		Artikel
24 september 2010 www.deweekkrant.nl	(I Can) Feel the Pulse – Lezing en debat		Artikel
23 november 2010 www.cineacfeijenoord.tv	Tentoonstelling 'Riot' in kunstplatform 'de Kapsalon'		Video
10 augustus 2010 www.upperplayground.com	Patrick Martinez is in this show at Mama Gallery in Rotterdam, Netherlands	The Citrus Report	Artikel
27 augustus 2010 www.thecitrusreport.com	We wrote about the show last week, but just a friendly neighborhood of the world reminder that (I Can) Feel the Pulse, with the likes of Emory Douglas and DZINE ...		Artikel
cultuurtheorieevolutie.wordpress.com	Kunst van de Straat showcase: Black Panther minister van cultuur Emory Douglas' revolutionaire kunst		
24 september 2010 www.weownrotterdam.nl	(I Can) Feel the Pulse		Artikel
http://www.youtube.com/watch?v=NLR0stQAEaM	Brothers in Arms, Wereld WDW	Abner Garson	Video
<p>Overige blogs/sites: (I Can) Feel the Pulse: rotterdam.info, knowngallery.com, trendbeheer.com, re-title.com, expo.agenda-uitgaan.nl, la-beleightysix.blogspot.com, michaelvankekem.com</p> <p>RIOT legacy.rotterdamsuitburo.nl, dekapsalon.net</p> <p>Brothers in Arms hiphophuis.nl, festivalwww.nl, abnerpreis.com, softskinproductions.com, www.youtube.com/user/SoulSonicXpression, yatengo.com, festivalwww.blogspot.com</p>			

Emory Douglas in Rotterdam
extra.wdka.nl, rjr.nl, meshprintclub, sculptureinternationalrotterdam.nl, issuu.com, socialisme.nu

2208 (Or How I Missed the End of the World)			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
29 oktober 2010 NRC Next	Het Nieuwe Einde		Aankondiging
20 november 2010 Knack	Expo – 2208 (Or How I Missed the End of the World)		Aankondiging
December 2010 Glamcult	2208		Artikel
December 2010 Stuit'r	2208 (Or How I Missed the End of the World)		Artikel
1 november 2010 www.tubelight.nl	Veniamin Kazachenko beantwoordt vragenlijst		Artikel/Interview
Overige blogs/sites: trendbeheer.com , nrc.nl , cultuurgids.avro.nl , dagjeweg.nl , cultuurnet.nl , evenementkalender.nl , tutein.eu , expo.angenda-uitgaan.nl , buurtlink.nl , anneroosgoosen.nl , uitzinnig.nl , artsy.nl , artnews.org , strangemessenger.web-log.nl , artsy.nl			
Educatieproject 2208 http://www.skvr.nl/			

Raamprojecten			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
12 oktober 2010 blog www.daphneleeuwenstein.nl	Raamproject IV	Margriet Brouwer	Beeld + Artikel
december/januari 2010 Showmestyle-Entertainment	Raamproject IV Showroom MAMA	Rita Oliveira, Shalini Sital	Videoreport
Overige sites/blogs: Raamproject II: artnews.org Raamproject III: jasperkrabbe.com Raamproject IV: re-title.com , artnews.org Raamproject V: artnews.org , salonliz.ne			

MAMA Algemeen			
Datum/Medium	Onderwerp	Auteur (indien bekend)	Vorm
23 juli 2010 Metro	De Moeder van MAMA	Jelle van Kamp	Interview
2010 Use-it Free Budget to Rotterdam	Art & Culture, Witte de Withstraat		Artikel
11 oktober 2010 Weblogs.nrc.nl	Virtuele kunst invasie MoMA (desurveillance filmpje MAMA)	Coen van Zwol	Artikel/Film
10 december 2010 Breda vandaag	KOP krijgt nieuwe directeur (ex-Miyagi van MAMA)		Artikel
17 December 2010 NRC Handelsblad	Cultureel Supplement, Lokale Achterban		Artikel

Presentaties en publieksbereik

Wat betreft het publieksbereik is de missie 'laagdrempeligheid met een intens contact met het publiek' geslaagd: in totaal kwamen in 2010 19.553 mensen direct in aanraking met het programma, ruim boven de geplande 16.000, en ook meer dan de 17.418 in 2009. De ruimere aantallen zijn te verklaren door de extra presentaties op locatie en het over de hele linie volle programma van MAMA in 2010. De grotere aantal producties in 2010 is met name op het conto van de intensivering van het Rookies traject in 2010 te schrijven, de Rookies werden zelf verantwoordelijk voor een deel van de presentaties, waaronder de Raamprojecten. Ook in andere producties/presentaties speelden de Rookies een co-creërende en producerende rol: RIOT in De Kapsalon, de party Je ne regrette rien, en de performance Brothers in Arms. Overigens zijn niet eens alle bezoekers meegeteld; zo blijven de bezoekers aan de voorstellingen van de film *12* in 2010 (een productie uit 2009), de lezers van de publicaties, de online vrienden en volgers, en de 'kijkers' van de Raamprojecten en de lezers van de publicaties buiten beschouwing. Dit maakt MAMA's totale indirecte publieksbereik nog groter.

MAMA bereikt een jong publiek. MAMA's bekendheid onder jongeren is groot, mede ook door de mond-op-mond reclame van de Rookies (MA). Door aansluiting te zoeken bij events in Rotterdam, zoals het festival De Wereld van Witte de With, maar ook de samenwerkingen met De Kapsalon op Zuid, DEK22, Your Space, ROT(T)TERDAM en het Hiphophuis en door de projecten binnen het thema Black Strata bereiken wij in 2010 ook een nieuw publiek, breder en gevarieerder dan het vaste MAMA publiek. We gaan deze aanpak in de toekomst bestendigen en uitbreiden.

MAMA's bereik online kan en zal in de toekomst geïntensiveerd worden en ook een steeds belangrijkere rol gaan vervullen in onze zichtbaarheid. In 2010 liet het online bereik van de website een bijzonder beeld zien. Het aantal unieke bezoekers is naar behoren, zelfs licht gestegen. Dit betreft het totaal aantal unieke IP adressen. 62.505. Het totaal aantal bezoeken daalde echter aanzienlijk, tot ongeveer de helft van 2009.

Wij verklaren dit door enerzijds de veroudering van de website, hij is echt niet meer van deze tijd, in het onderhoud, maar ook qua vormgeving en interactie. Anderzijds is er een steeds groter bereik via de social media, die deels het website gebruik vervangt. MAMA's Facebookpagina en (nieuwe) Twitteraccount werden, zeker in de tweede helft van het jaar, steeds meer en intenser gebruikt, en hadden een gezamenlijk bereik van zo'n 1300 vrienden en volgers.

In 2010 kwamen in totaal 883 personen met het educatieve programma van MAMA in aanraking, in of buiten schoolverband, in het kader van een educatief project of educatieve rondleiding of talentontwikkelingsproductie. Er werden 3 (publieks)educatieve producties ontwikkeld, 1 productie speciaal voor leerlingen VO en 10 producties talentontwikkeling. Daarnaast werd een groot aantal rondleidingen en introducties 'op maat' verzorgd, aan leerlingen en studenten VO, MBO, hoger en universitair onderwijs uit binnen- en buitenland.

In totaal zijn 2506 uren in begeleiding in het kader van de talentontwikkelingstrajecten gestopt, en forse toename ten opzichte van 2009. Dit is direct terug te voeren tot de intensivering in 2010 van de talentontwikkelingstrajecten. Margriet Brouwer besteedt bijna al haar uren in begeleiding. Iedereen binnen de staf is meer betrokken geraakt bij de talentontwikkelingstrajecten. Ook externe projectleiders, gastcuratoren en kunstenaars wordt expliciet gevraagd een deel van hun tijd in begeleiding of kennisoverdracht aan de Rookies en Rookies MA te stoppen.

Kwantitatieve gegevens

Taak	Prestatie	2010 gereali- seerd	2009 gereali- seerd	verschil 2009- 2010:
publieksbereik algemeen	totaal bezoekers- aantal	19.553	17.418	2.135
	waarvan betalend	0	0	0
web/social media	bezoeken	101.237	204.255	-103.018
	bezoekers	62.505	55.828	+6.680
	facebook	1094		
	twitter	286		
	(stand 31-12- 2010)			
producties	aantal producties	17	5	12
	(waarvan) aantal coproducties	4	3	1
	aantal publicaties	3	0	3
presentaties	aantal presenta- ties (deel van produc- ties)	14	5	9
	waarvan in Rot- terdam	14	5	9
	uren openstelling	1305	1053	252
publiekseducatie	aantal producties educatief aanbod	3	5	-2
	aantal producties VO	1	1	0
	aantal deelne- mers publiekse- ducatie	181	81	100
	bezoeken scholen	bezoekers: 702 scholen: 20 (91 van de 720 betreft VO)	684	18
talentontwikkeling	aantal producties talentontwikkeling (deel van produc- ties)	10	2	8
	aantal presenta- ties talentontwik- keling (deel van presen- taties)	9	4	5
	aantal uren bege- leiding	2.506	1256	1250
	aantal deelne- mers talentont- wikkeling	186	28	158

Een uitgebreide toelichting op deze gegevens (en meer) vindt u in het Prestatieoverzicht bij het Jaarbericht 2010.

Kleine bezoekersanalyse Showroom

MAMA gebruikt regelmatig scheurenquêtes om basisinformatie over de bezoekers te krijgen, en om de mening van de bezoekers te peilen. In 2010 hebben er 168 mannen en 198 vrouwen de enquête ingevuld, dus de steekproef is niet zeer representatief, maar geeft een indicatie. Volgend jaar proberen we meer enquêtes te laten invullen. Op de enquête staan een beperkt aantal vragen, te weten naar geslacht, leeftijd, woongebied, hoe men MAMA heeft gevonden, of men al vaker is geweest, hoe men de tentoonstelling waardeert. De leeftijdscategorie 16-23 jaar is de grootste groep, namelijk 52 mannen en 76 vrouwen. In totaal is er 63% van de bezoekers tussen de 16 en 30 jaar oud. In 2009 was het 55%.

Evenals in 2009 komen de bezoekers vooral uit de Randstad en omgeving Rotterdam. Het gemiddelde cijfer dat bezoekers in 2010 aan de showroom gaven is 7,6, waarbij de tentoonstellingen Muddguts en Etcetera met een 7,7 en een 7,9 het hoogst scoorden. Het gemiddelde cijfer is ten opzichte van het voorgaande jaar met 0,3 punt gestegen. De hoogste cijfers worden gegeven door mannen tussen de 32 en 47 jaar en bij de vrouwen tussen de 16 en 30 jaar. De meeste bezoekers komen naar de Showroom omdat ze hebben gehoord van de tentoonstelling, maar ook door het bezoeken van onze website en het langslopen langs de showroom komen de mensen de show bezoeken. De andere opties, door uitnodiging via post of mail of door het zien van een poster of een flyer, zijn minder vaak ingevuld. Deze cijfers verschillen niet veel van die uit 2009.

Organisatie

Vanaf maart 2010 is Ariadne Urlus directeur, nadat zij in 2009 reeds als interim de organisatie goed heeft leren kennen. Dat zorgde voor continuïteit in de programmering. De verbeterde continuïteit met betrekking tot de bedrijfsvoering is grotendeels toe te schrijven aan de opname in de Basisinfrastructuur van het Ministerie van OCW. Vanuit een dergelijk gunstige basis werd in 2010 de ingezette inhoudelijke koers voortgezet en werd invulling gegeven aan de rode draden uit het beleidsplan. Voor 2010 is deze werkwijze aangevuld met co-creatie; het programma krijgt gestalte in een samenwerking tussen stafleden, externe kunstenaars en curators, het vrijwilligersteam (de Rookies) en bijgestaan door MAMA's artistieke adviescommissie, bestaande uit Saskia van Stein, Geert Mul, Gyz la Rivière en Ari Versluis. De artistieke commissie speelde vooral een rol als klankbord, met name in de voorbereiding van het jaarprogramma 2011, maar ook gedurende 2010.

Het programma van dit jaar stond tevens in het teken van de verdere professionalisering. Het gaat hierbij om de doorontwikkeling van de talentontwikkelingstrajecten, de kwaliteitsverbetering van de beheersmatige- en programmatische activiteiten. Maar ook om verbetering van de kennis en vaardigheden van het team. MAMA heeft in 2010 geïnvesteerd in verdere professionalisering van de staf, door het volgen van diverse cursussen, coaching, workshops, opleidingen en het bijwonen van symposia. Mede door de financiering vanuit SNS Reaalfonds en VSBfonds voor de talentontwikkelingstrajecten is dit gerealiseerd en kunnen we dit beleid ook in de toekomst nog voortzetten.

Ariadne Urlus is gecoached door Marcel Verhaar, Manager Corporate Development bij Sdu Uitgevers, via het expertprogramma van stichting Kunst & Zaken. De projectleiders Ivo Sieben en Margriet Brouwer volgden trainingen van het GOC ten behoeve van hun begeiderkwaliteiten voor vrijwilligers en stagiairs. Daarnaast volgden zij allebei een BHV-cursus. Bureau medewerker Alyssa Mahler startte naast MAMA aan een opleiding Kunstmanagement op de HKU.

Een bezetting van rond de 4 fte is een basis om het aantal gewenste projecten te realiseren en de daarvoor benodigde additionele middelen te werven, maar ook om het intensieve werken met jongeren, deels in co-creatie, en de intensieve begeleiding (met name ook in tijd) die dit kost te

kunnen waarmaken. Het streven is een iets grotere bezetting in de toekomst te realiseren, met name een uitbreiding op communicatie is gewenst, omdat MAMA communicatie binnen haar organisatie meer centraal wil stellen, om haar zichtbaarheid te vergroten.

Per 1 januari 2011 is de personele bezetting als volgt:

Ariadne Urlus Directeur (0,8 ft) (vanaf maart 2010)

Alyssa Mahler Bureau en communicatie (0,4 ft)

Margriet Brouwer Educatie en talentontwikkeling (0,8)

Gerben Willers Curator (0,8 ft)

Tim Braakman Assistent Curator (0,5 ft) (vanaf 15 oktober 2010)

Ivo Sieben Techniek (0,6 ft)

Totaal 3,9 ft

In 2010 waren er, naast de directeurswisseling, ook wisselingen binnen de staf.

Karin de Wild vertrok per september als Projectleider bij MAMA, om verder te studeren aan de UvA, de MA opleiding museumcurator. Per september is voormalig Rookie MA, Tim Braakman, in dienst getreden als Assistent Curator. Margriet Brouwer heeft in 2010 een dag extra gekregen en is van Bureau en Communicatie doorgegroeid naar Projectleider Talentontwikkeling. Alyssa Mahler is per januari werkzaam op Bureau en Communicatie. Gerben Willers is per 2010 Curator, voorheen Projectleider, een inhoudelijke verzwaring.

MAMA Rookies (MA) 2010:

Alexander van Geyzendorffer
 Amanda Wams
 Angela Willemsen
 Anne Bosma
 Anne Groenewegen
 Anneroo Goosen
 Babis Daoutis
 Benjamin Li
 Charlotte Tasma
 Christianne van der Weg
 Emine Yalcinkaya
 Erik Lumbela
 Eva Nobbe

Eveline Snoeij
 Frank Poulin
 Gulumcan Tezcan
 Hugo Simons
 Iris Schuttevaer
 Janna Haring
 Jesse van Oosten
 Joris Maalcke
 Justa van den Bulk
 Kyra de Boer
 Lena Ruffli
 Martijn Koole
 Moniek van den Hoorn
 Moniek Oerbekke

Naomi Oosterman
 Rishi Badal
 Rianne Verweij
 Sander van der Pol
 Sanne Helbers
 Sanne Verplanke
 Sara van Woerden
 Sjoerd Schunselaar
 Stefanie van Diermen
 Susanne Ferwerda
 Thijs Lansbergen
 Thomas Molenaar
 Vincent Both

Gastcuratoren 2010

Kim Bouvy
 Charlie Dronkers
 Roland Groenenboom

Stagiairs 2010

Angela Willemsen, Grafisch Lyceum Rotterdam – 4^e jaars Art&Design
 Amanda Wams, Hogeschool Rotterdam – 2^e jaars Cultureel Maatschappelijke Vorming
 Jesse van Oosten, Universiteit Utrecht – 3^e jaars Kunstgeschiedenis
 Rishi Badal, Reinwardt Academie – 2e jaars Cultureel Erfgoed
 Zanza Loupias, ROC Tilburg – 4e jaars Eventmanagement
 Vincent Both, KABK – 1e jaars Autonome Kunst
 Sjoerd Schunselaar, Grafisch Lyceum Rotterdam – 3^e jaars Art & Design

Externe medewerkers

Huisstijl: 75b
 Hard- & software: Catching Media
 Webhosting: Fiona Daly
 Boekhouding: Terry Yap
 Website ontwikkeling 2010/2011: Marijke Goeting, Jasper van Loenen, Erik de Graaff
 Fotografie: Lotte Stekelenburg, Alina Parigger, Boudewijn Bollmann
 Vertalingen: Amira Gad, Liesbeth Harmsen, Jason Coburn, BTS, Bookmakers
 Druk: Veenman Drukkers
 Schoonmaak: Alclean

MAMA's artistieke adviesraad

Geert Mul
 Gyz La Rivière
 Saskia van Stein
 Ari Versluis

Samenstelling bestuur 2010

<i>Stichting Public Art Squad</i>	<i>Per</i>
Aad Meijboom Voorzitter	01-07-2005
Carol Hol Penningmeester	01-09-2007
Christine de Baan Secretaris	01-05-2005
Geert ter Steeg	01-04-2002
Janine Kratzenberg	19-08-2010

Nieuw toetreden in 2010 als lid van het bestuur is Janine Kratzenberg, werkzaam als kwartiermaker PR en fondsenwerving voor de SKVR in Rotterdam. Kratzenberg vervult daarmee de vacature in het bestuur, na het vertrek van Monique Vogelzang.

In 2011 zullen aftreden Geert ter Steeg en Christine de Baan, er zijn reeds gesprekken gaande met kandidaten voor beide posities.

Code Cultural Governance

De Code Cultural Governance is in 2010 door het bestuur en directie van MAMA verder doorgevoerd. MAMA volgt het bestuur + directie model en de daarin benoemde principes en best practices. Ook de in de code beschreven directiereglement en bestuursreglement voor dit type organisatie worden toegepast.

Met betrekking tot de Best Practice-bepalingen betreffende transparantie en verantwoording kan worden toegevoegd, dat MAMA beschikt over profielschets van het bestuur en de relevantie – voormalige – (neven)functies van de leden van het bestuur en de directie, en deze op aanvraag toestuurt, maar er voor kiest deze niet in haar jaarverslagen op te nemen.

Huisvesting

MAMA is nog steeds content met de samenvoeging (sinds 2008) van de showroom en het kantoor. De showroomruimte beslaat weliswaar slechts 150 m², maar heeft door de grote raampartijen een laagdrempelig karakter en plaatst ons programma in de culturele as van Rotterdam.

De locatie heeft echter ook praktische beperkingen, zeker in een jaar met zo'n intensief programma. We hebben een externe werkplaats en workshopruimte nodig. In 2009 is deze verlaten vanwege een bezuinigingsnoodzaak destijds. Maar nu er weer een financieel gezonde situatie is ontstaan, die een budgettair neutrale investering in 2011 mogelijk maakt, zijn we op zoek naar meer ruimte.

Toekomstparagraaf

Achter de schermen is in 2010 hard gewerkt aan het realiseren van een werkruimte en workshopplek op Zuid. In 2011 wil Showroom MAMA samen met een groep ambitieuze en creatieve Rookies die op Zuid wonen deze ruimte gaan beheren. We zijn in gesprek met Vestia, en samen met hen op zoek naar een geschikt pand of ruimte. De ruimte kan naast MAMA en de Rookies Zuid ook door anderen gebruikt worden voor bijvoorbeeld workshops of andere events. De plek vormt hopelijk straks een sociaal brandpunt, een gastvrije host voor workshops en een werkplaats voor cultuureducatie. 'Plan Zuid' staat voor een ruimte met een open, hybride karakter; op Zuid omdat wij denken dat hier een groot deel van de nieuwe makers en het nieuwe publiek te vinden is en wij dit zien als een investering in de toekomst. De insteek van plan Zuid is - naast de heel praktische component van een werkplaats en workshopruimte voor MAMA en partners - het zich verbinden aan nieuwe makers en nieuw publiek en ruimte geven aan initiatieven van creatieve jonge mensen 'op Zuid'. MAMA ziet dit als een logische stap in de professionalisering van haar jongerentrajecten waarin verbinden, experimenteren en kansen bieden belangrijke waarden zijn. De extra ruimte stelt ons in staat voor en door jonge creatievelingen eigen ideeën, initiatieven en projecten uit te voeren, die in de Showroom of binnen de stafbezetting geen (officiële) plek vinden. MAMA zal vooral haar Rookies de ruimte geven op Zuid, maar ook ruimte bieden aan workshops en masterclasses van externe deskundigen, verbonden aan de programmering van de Showroom.

Financieel verslag/Rekening van baten en lasten

		Realisatie 2009		Plan 2010		Realisatie 2010	
saldo baten/-lasten		+18.136					
BATEN							
A Opbrengsten			16.120		10.000		12.596
Directe opbrengsten							
A1	Publieksinkomsten	9.072		5.000		12.262	
A2	Overige inkomsten	7.048		5.000		334	
Indirecte opbrengsten							
A3							
B Bijdragen			342.115		338.000		354.128
	Cultuurplan OCW	213.115		209.000		225.128	
B1	Act. Mondriaan- stichting						
B2	Gemeente Rotter- dam	129.000		129.000		129.000	
Overige bijdragen			95.567		60.000		94.600
B3	Overige bijdragen publieke middelen	45.000		30.000		36.000	
B4	Overige bijdragen private middelen	50.567		30.000		58.600	
Som der baten A+B			453.802				461.324
LASTEN							
C Beheerslas- ten			124.175		130.000		116.416
C1	Personeel	72.665		69.000		63.528	
C2	Materieel	51.510		61.000		52.888	
D Activiteiten- lasten			268.254		278.000		280.625
	Personeel	90.027		138.000		86.020	
	Materieel	178.227		140.000		194.605	
Som der lasten C+D			392.429		408.000		397.041
Rentebaten en - lasten		245					561
Buitengewone lasten		43.482					
RESULTAAT		+18.136			0		+64.844

Toelichting financieel resultaat

2010 was voor MAMA productioneel gezien een intens jaar, met duidelijk meer presentaties en projecten dan gepland. Het tekent de dadendrang van het vernieuwde team en de inspirerende kracht van het beleidsplan 2009-2012. Dat grotere aantal prestaties vertaalde zich in aanvullende fondswerving, die zeer succesvol is verlopen. Ook een extra OCW-subsidie krachtens de matchingsregeling leidde tot meer inkomsten. Deze was voorzichtigheidshalve niet ingecalculeerd in de begroting.

Met betrekking tot de bedrijfsvoering heeft dit jaar in het teken gestaan van goed financieel beheer, om zo financiële ruimte te creëren. Er is zeer kostenbewust gewerkt en geproduceerd. Ook het kostentechnisch doorschuiven van de websiteontwikkeling naar 2011 droeg bij aan een lager kostenniveau. Voor de website is een bestemmingsreserve 2011 ingericht. MAMA sluit het jaar derhalve af met een positief resultaat van € 64.844.

Hiermee is een einde gekomen aan een kwetsbare financiële situatie van enkele jaren. Bovendien geeft het ruimte voor een aantal, binnen de meerjarenbegroting budgettair neutrale, investeringen in 2011 en 2012. Dit sluit goed aan op het beleid, dat het bestuur voorstaat. 2010 was immers ook een jaar waarin de nieuwe directeur, naast de lopende zaken en projecten, de aandacht voor de langere lijnen binnen het programma weer heeft opgepakt. Zo is inhoudelijk (en financieel) gekozen voor een sterkere manifestatie in het buitenland in 2011 en 2012. Er is gewerkt aan de ontwikkeling van de nieuwe website, die in voorjaar 2011 de lucht in gaat. MAMA wil zich op meer en meer diverse platformen manifesteren: publicaties, researchblogs en een 'online residency'. De resultaten van de ontwerpwedstrijd *Reclaiming the Street* kunnen in 2011 zichtbaar worden. Verder wenst MAMA weer extra (tijdelijke) werk-/workshopruimte en willen we het draagvlak voor MAMA in Rotterdam vergroten 'over de rivier'.

In het jaar 2010 zijn extra bijdragen ontvangen voor uitgevoerde projecten. Met name voor het talentontwikkelingstraject Rookies (MA) is een aanzienlijke bijdragen ontvangen van VSB fonds en SNS Reaal fonds, elk ter waarde van €26.250,-. Ook zijn projectsubsidies of bijdragen in de kosten ontvangen van DKC/Gemeente Rotterdam, CBK Rotterdam, het Stimulerings

fonds Architectuur, St. Bevordering Volkskracht, het Forum Democratische Ontwikkeling, en Stichting De Loodsen. Succesvolle verkoop van kunstwerken en edities leverde € 12.262,- euro op, ruim het dubbel van wat was begroot.

Binnen de bestedingspatroon van MAMA is de trend zichtbaar dat kosten voor de inzet van mensen een groeiend deel uitmaken van de totale materiële kosten. Naar verwachting blijft deze tendens ook de komende jaren zichtbaar. Er gaat dus een relatief groot deel naar honoraria en er wordt relatief minder besteed aan materialen; veel manuren en weinig spullen. Over de hele linie is (ook) in 2010 kostenbewust gewerkt door de projectleiders. MAMA werkt vanuit een DIY-mentaliteit, werkzaamheden (o.a. grafisch ontwerp en tentoonstellingontwerp, transporten, lichtplannen, redactionele werkzaamheden, onderhoud aan pand) worden waar mogelijk intern uitgevoerd.

Meer financiële details en een uitgebreide toelichting daarop treft u in de Jaarrekening 2010.

Algemene gegevens

MAMA is een project van Stichting Public Art Squad
KVK: 24.27.27.58
Bank ABN AMRO: 419.20.32.30
BTW: NL 806370051.B.01

Showroom adres:
Witte de Withstraat 29-31
3012 BL Rotterdam

Open: woensdag – zondag
13.00-18.00 uur en op afspraak

MAMA postadres:
Postbus 23070
3001 KB Rotterdam

MAMA office:
Kromme Elleboog 35
3012 VM Rotterdam
tel +31 (0)10 2332022
fax +31 (0)10 2332034
info@showroommama.nl
www.showroommama.nl

Staf

Ariadne Urlus, Directeur
Alyssa Mahler, Bureau en communicatie
Margriet Brouwer, Educatie en talentontwikkeling
Gerben Willers, Curator
Tim Braakman, Assistent Curator
Ivo Sieben, Techniek

Externe medewerkers

Huisstijl: 75b
Hard- & software: Catching Media
Webhosting: Fiona Daly
Boekhouding: Terry Yap
Website ontwikkeling 2010/2011: Marijke Goeting, Jasper van Loenen, Erik de Graaff
Fotografie: Lotte Stekelenburg, Alina Parigger, Boudewijn Bollmann
Vertalingen: Amira Gad, Liesbeth Harmsen, Jason Coburn, BTS, Bookmakers
Druk: Veenman Drukkers
Schoonmaak: Alclean

MAMA's artistieke adviesraad

Geert Mul
Gyz La Rivière
Saskia van Stein
Ari Versluis

Bestuur

Aad Meijboom Voorzitter
Carol Hol Penningmeester
Christine de Baan Secretaris
Geert ter Steeg
Janine Kratzenberg

MAMA wordt ondersteund door de Gemeente Rotterdam en het Ministerie van OCW.

MAMA DANKT:

75B

Aad Meijboom
Abner Preis
AIDS-3D
Alclean
Adiaren Meulens
Alexander van Geyzendorffer
Alina Parriger
Aline Yntema
Alyssa Mahler
Amanda Wams
Amira Gad
Andrea de Wilde
Anne Bosma
Anneke Nieuwedorp
Antoine Achten
Angela Willemsen
Angelique Spaninks (MU, Eindhoven)
Anne Groenewegen
Anneroo's Goosen
Antonio Guzman
Antoine Achten
Ari Versluis
Ariadne Urlus
Art Rotterdam
Aruna Vermeulen
Ashley Nijland
Asgar/Gabriel
Babis Daoutis
Bahadir Altinkaynak
Barry McGee
Bas Weijkamp
Belinda Hak
Bennie Semil
Benjamin van der Helm
Benjamin Li
Bjorn Eulink
Barry McGee
Boudewijn Bollmann
Carol Hol
Carlos Antonio Ruiz Tapia
Catching Media
CBK Rotterdam
Charlie Dronkers
Cherida d'Fonseca
Chris Lux
Christine de Baan
Charlotte Tasma
Christianne van der Weg
Clint van der Hartt
Coen van der Steen
Constant Dullaart

Danielle van Ark
Daphne Leeuwestein
David Elshout
Dees Linders
Dek22
Dienst Kunst en Cultuur (Gemeente Rotterdam)
Dinesh van den Berg
Dogs of Shame
Duane de Koning
Dzine (Carlos Rolon)
Elger Blitz
Elma van Boxel
Emine Yalcinkaya
Emory Douglas
Erik de Graaff
Erik den Hartigh
Erik Lumbela
Ernst Hilger (Hilger Contemporary, Kopenhagen)
Eva Nobbe
Eveline Snoeij
Ewoud van Rijn
Federico Zukerfeld
Florian Waldvogel
Fons Hof (Art Rotterdam)
Forum Voor Democratische Ontwikkeling
Francisca Martens
Frank Poulin
Frank Verhagen
Friends With You
Gay Palace (John Stroes)
Geert Mul
Gerben Willers
Gyz La Rivière
Geert ter Steeg
Gulumcan Tezcan
Guido Iwan Johannis
Hans Boffel (KNACK)
Harlan Levey
Haruka Sakatani,
Harvey Davelaar
Hasna El Maroudi
Hassel Dekker
Helmut Smits
Hidde van Schie
Hiphop Chocolate
HipHopHuis
Hoessein Bouziane (Dek22)
Huang Yulong
Hugo Simons
Ilse de Vries
Ilona Bontekoning

Iris Schuttevaer
Jasper van Loenen
Jan van de Vooren
Janna Haring
Janine Kratzenberg
Jeff Soto
Jefferson Pinder
Jeffrey Vallance
Jeroen Everaert (Mothership)
Jesper Elg (V1 Gallery, Kopenhagen)
Jesper Buursink (W139, Amsterdam)
Jesse van Oosten
Joey Verberkt
Johan Gielen
Johan Kastanja
Jonathan Levine (Jonathan Levine Gallery, New York)
Joris Maalcke
Josh Lazcano
Justa van den Bulk
KABK Den Haag
Karin Arink
Karin de Wild
Katayoun Arian
Kevin Amstelveen
Kiki Peeters
Kim Bouvy
Kirsten Wilmink
Klaas Stuifbergen
Koen Taselaar
Koert Jobse
Kunstplatform De Kapsalon
Kunst & Zaken/Cultuur & Ondernemen
Kyra de Boer
Lena Ruffli
Leonie Schouten
Lloyd Marengo
Liesbeth Harmsen
London Police
Loreto Garin Guzman
Louisa Menke
De Loodsen
Maassluisse Courant
Manoah Biesheuvel
Majke Husstege
Marc Bijl
Marcel Verhaar
Margriet Brouwer
Marianne Toussaint
Marieke de Rooij
Marijke Appelman
Marion Knubben

Marjolein Roes
Mark Cross
Marten Koster
Martijn van Dijk (Kunstverein
Hamburg)
Martijn Koole
Martine Consten
Marjolijn Masselink
Margueritte Krüger
Matthew Bajda
Menno Rosier
Merijn van Essen
Merijn Hos
Mesh Print Club
Michael van Kekem
Michelle-Aimée van Tonger-
loo
Mike van Gaasbeek
Mikkel Grønnebæk (V1 Gal-
lery, Kopenhagen)
Milos Trakilovic
Ministerie OCW
Mirjam van Lierop
Mijke Godschalk
ModArt
Mondriaan Stichting
Moniek van den Hoorn
Moniek Oerbekke
Monique Marijnissen
Monique Verhulst (Art Rotter-
dam)
Museumnacht
Nathalie Hartjes
Nathanja van Dijk
(21roendaal, Enschede)
Naomi Oosterman
NAUTA architecture & re-
search (Maurizio Scarciglia)
Nienke van Wijk
Niki van Strien
Niki Oosterveen
Nina Post
NJR
Nous Faes
Ola Vasiljeva
O.O.N.A.
Ose Cornelisse
Otto Snoek
Ove Lucas
Patrick Griffin
Patrick Martinez
Patrick McCurdy
Paul van Gennip
Peter Funch (V1 Gallery, Ko-
penhagen)
Petra Cortright
Petra Valdimarsdottir

Pim Top
Ping Pong Design
Rabbani
Rafael Rozendaal
Remco Torenbosch
Ramon Venne
Renee Reijnders
Rens van den Berge
Richard Colman
Rishi Badal
Ron Wassink
Rianne Verweij
Rotterdam Festivals
ROT(T)TERDAM/Roodkapje
Romi Khosla Design Studios
(Martand Khosla, Romi Kho-
sla, Maulik Bansal, Clarisse
Maillot en Naresh Kumar).
Ruud & Zwaan (NP3, Gronin-
gen)
Ruud Reutelingsperger
Salon Liz
Sander Klaassen
Sander van Loon
Sander van der Pol
Sandim Mendes
Sandy Kim
Sanne Helbers
Sanne Verplanke
Sara van Woerden
Saskia van Stein
Sjoerd Schunselaar
Shirin Mirachor
Stefan Simikich
Stefanie van Diermen
Sensational Mix, Rotterdam
Stichting Doen
Stijn Huijts
Stimuleringsfonds voor Archi-
tectuur
Susana Stengele
Susanne Ferwerda
Tefvik Mehmet Aydin
Terry Yap
Tessa Dijkers (Forum voor
democratische Ontwikkeling)
Tim Braakman
Tim Voss (W139, Amsterdam)
Thijs Lansbergen
Thomas Molenaar
Ton de Vos
Trailer Rotterdam
Upstream Gallery
Veenman Drukkers
Veniamin Kazachenko
Stichting bevordering van
Volkskracht
VSB Fonds

Vincent Both
Vivian Li
Wayne Horse
Festival de Wereld van Witte
de With
Wes Westenburger
Whystyle
Witte de With, centre for con-
temporary art
WORM
Xisco
YourSpace
Yu-lan van Alphen